

DENGÊ

KOMKAR

Sal : 10
Wext : 4.11.1988
Hejmar : 111
Biha : 1 DM

KOVARA FEDERASYONA KOMELÊN KARKERÊN KURDISTAN LI ELMANYA FEDERAL

Binlerce Kişi Köln'de Yürüdü: Kimyasal Gaz.. Bugün Irak Kürdistanı, yarın?!?!

Eli kanlı Saddam rejiminin Kürt halkına yönelik barbarlığını ve kimyasal silahların kullanımını protesto etmek amacıyla 24 Ekim 1988 tarihinde F. Almanya'nın Köln kentinde bir yürüyüş ve miting düzenlendi.

5 bin dolayında bir kitlenin katıldığı yü-

rüyüş ve miting, yerli, yabancı birçok örgüt ve kişi tarafından desteklendi. SPD, Yeşiller, Medico International ve GfbV temsilcileri mitingde birer konuşma yaparak, Kürt halkının içinde bulunduğu duruma dikkatleri çektiler.

(Konuyla ilgili yazı 6. sayfada)

İZİNDEN DÖNENLER ANLATIYOR...

“Kürdistan’da halk yoksul ve tedirgin”

5 yıldır Kürdistan’a gitmedim bu yıl karar verip Haziran ayının ilk haftasında yola çıktım.

Heyecan, özlem, sevgi ve korku dolu bir başlangıç. Ve 3. gün Kapıkule.. Heyecanlanmamak elde değil. Çünkü Kürdistan’a gidiyorum.

Kapıkule’den girince her köşede dalgalanan ayıyıldızlı bayraklar, arabesk çığlıkları ve satıcıların davetleri, bağırımları Türkiye’nin ilk resmini veriyor. İlk İzmir’e gittim ve burada iki hafta kaldım. Eş-dost, tanıdık ve gezmeler. Fakat hemen söyleyeyim ki rahat edemedim. Tanıdık ve akrabalarımın çoğu İzmir’de olduğu halde, içimi kemiren bir ateş ve her zaman eksikliğini duyduğum bir boşluk.

Kürdistan’a gitmeden, Kürdistan’ı yaşamadan izinin bir anlamı var mı? Önce İzmir’de kaldığım iki hafta içindeki anılarımı anlatmak istiyorum. Enflasyon yüzde 65’i aştı, her üç haftada bir yüksek oranda zamlar. PTT yüzde 100, diğerleri yüzde 60, 80 ve 90’a kadar varan zamlar. Hayat oldukça pahalı. 300, 500 gram tadımlık et alanların yanında bir de hiç et alamayanları düşünün!!

Buca devlet hastanesine gidenler bilirler. Hastane girişinde polisin görevi hastaneye gelip sigortası ve parası olmayanları ensesinde tutup dışarı atmak. Girişte sağdaki salonunda uzunca bir beklemeden sonra doktor muayenesi yapılıyor. Bu salon oldukça kalabalık. Sigara dumanı vs. ve hemen aynı salona çıkan iki kanatlı bir kapı, isterseniz o kapının aralığında ameliyat edilenleri izleyebilirsiniz.

Açıkça söylemek gerekirse cunta, halkın sağlığı, gururu ve her şeyi ile oynuyor. Hele döviz için Türkiye’yi ve Kürdistan’ı ise kendi vicdanları gibi satmaya hazır.

Kitapçılar, genellikle ansiklopedilerle dolu ve bunların çoğu da yabancı dillerden çevirilmiş. Roman, biyografi ve Gorbaçov’un Glasnost ve Perestroika üzerine yazılmış eserleri bulmak mümkün. Ancak genelinde kütüphaneler de dahil, her yerde, ırkçı-şoven, Kemalist içerikli kitaplar bolca var. Vu bunlarla insanlar zehirlenmek isteniyor..

“Ver Elini Kürdistan” Dedim

Malatya’ya varmadan, diğer bir

deyişle Kürdistan sınırına varmadan, ki bu sınır kavramı düşünsel düzeyde de olsa bile bu gün var ve bunu Evren-Özal rejimi de biliyor. Kürdistan’a girişte göze ilk çarpan ağır şekilde basan kara havası ve yolların beter oluşu. (Her sene yapılan “sulu boyalı” asfalt!..)

Sıcaklık, kıvrılan Murat nehri yanında kuruyan otlar.. Bomboş ve faydasız.

Varto’nun dağ köylerinde bu yılın Mayıs ayına kadar kar varmış. Halk hayvanlarını kurtarmak için ölüm kalım savaşı vermiş. Aşırı yağışlardan ötürü bir yandan heyelan, diğer yandan ekinlerin ekilememesi. Kısacası bir taraftan Cunta diğer taraftan doğa zorluyor. Yurtsever Kürdistan halkını kendi ata toprağından göç ettirmeye mecbur ediyor.

Tatvan “Doğu Anadolu Fuarı” kurulmuş. Bir girip bakalım dedik ve içeri girdiğimizde 3-5 tane el işi, halılar ve işlemeler, 2-3 tane su pompası hepsi bu. İşte Cuntanın “Doğu Anadolu” dediği Kürdistan’da gelişen sanayi ve teknolojinin en iyi örnekleri!

Tatvan’da emniyet plajı dışında tek bir tesis yok. Muhteşem Van kalesine gidiyoruz, çok uzaktan bile görünüyor (Minare ve Kor Misto’nun resmi). M.Ö. 2 bin yıllarında Urartular tarafından yapıldığı tahmin ediliyor. Bir kaç istila ve fetihlerden sonra Osmanlılar devreye giriyor ve tepeye minare dikeyyorlar. Torunları (Türkler) geldiğinde Kor Misto’nun 4 cepheli büyükçe, ışıklı tipini koyuyorlar. Böylece “kaleyi fethetmiş” oluyorlar.

Cunta Kürdistan’a artık hizmet anlamında bir şey yapmak istemiyor ve yapılan şeyler de gönülsüz yapılıyor. Niye yapmadığını da Cunta şefi Evren’in Karakaya barajının açılışında yaptığı konuşmadan anlamak mümkün. Şöyle demişti diktatör Evren: “biz barajın açılışını yapıyoruz, ama kime kalacağı belli değil.”

Bugün Kürdistan’da halk yoksul, ve iki ateş arasında bırakılmış. Halk güvenecek bir umut peşinde. Kurtuluşu arıyor. Cuntanın tüm asimilasyon, göç ve zorbalıklarına karşı, yine yürekli, mert ve savaşkan ruhu ile ülkesini savunmaya hazır. Yeter ki yurtsever partiler güçlerini birleştirip ülke zemininde ciddi bir çalışma

yapsınlar.

İzmir ve Ankara’da TKSP sempatanlarıyla da konuştum ve aynı izlenimi onlardan da duydum. Onun için benim tüm yurtseverlere önerim; ülkemizde insanca bir düzen kurmak için üzerimize düşen görevi yerine getirelim. Bu bizim yurtseverlik ve insanlık görevimizdir.

Hepinize Kürdistan’dan sevgi ve selamlar getirdim.

XAMURPET-F. Almanya

“Dersim, Polis Karakoluna Dönmüş”

Dostlar,

Size kısa bir yolculuktan izlenimlerimi anlatmak istiyorum.

İki yıl ülkemi görmemiştim. Dersime gittiğimde, değişen polis ve “koruma görevlilerinin” artmasıydı. Kimi kimden koruyorlar? Devlet görevlilerinin korunduğu kelle sırtı gibi belli oluyor. Bunun gizliliği kalır mı artık?

Sekizden sonra, yani akşamları çarşıya inmek yiğit olmanın ölçüsü. Şayet kefenin arka cebindeyse diycek yok..

Dersim’in durumunu simgeliyen örneklerden biri Vali’nin şehirde karışılması. Bu, kurallara duyulan saygı değil, adeta korkutmak için sahnelenen bir tiyatrodur. Bunu yaşadığım bir durumla anlatayım. Otobüs bileti almaya gidiyordum. Hükümet konağının önünden geçerken, karşıdan gelen araba aniden durdu. İki kişi aceleyle indi. Baş, omuz, kol ve eller tıpkı Rambo filimlerine benzer hareketlerle koruma tavrına girildi. İlk anda duraksadık. N’oluyoruz gibisinden. Sonra yolumuza devam ettik. Meğer bu esnada Vali bey yemek yemeye gidiyormuş..

Yöre halkına yapılan baskılar ve operasyonlar ise sürüyor. Dağlarda her taşın altına bir “zavallı” er yerleştirmişler. Bu zavallılardan biri postanedeki telefon konuşmasında annesine kendisinin allaha şükür ameliyat edileceğini, daha sonra izine ayrılacağını sevinerek söylüyordu.

Soruyorum, kim kimden korkuyor?

DURSNALİ/Giessen

Tevgerle Dayanişma Gecesi:

“TEVGER, ONURLU AMAÇLAR İÇİN ORTAK KAVGADIR”

22 Haziran 1988'de Brüksel'de yapılan uluslararası basın toplantısıyla kuruluşu kamuoyuna açıklanan **Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER)**, geçtiğimiz aylarda birdizi çalışmalar gerçekleştirdi.

TEVGER'in tanıtılması, amaç ve ilkelerinin kitlelere yansımaları açısından önem taşıyan kuruluş bildirgesiyle programı, değişik dillerde (Kürtçe, Türkçe, İngilizce, Fransızca, Almanca) broşür olarak basıldı. İngilizce hazırlanan bir mektup devlet ve hükümet başkanlarına, siyasi partilere, sendikalara ve uluslararası kuruluşlara gönderildi. Irak Baas rejiminin halkımıza karşı giriştiği soykırımdan dolayı, başta BM olmak üzere, uluslararası demokratik ve humaniter kuruluşlara çağrı yapılarak, kendilerinden vahşet karşısında sessiz kalmamaları istendi. Ayrıca TEVGER'in çıkardığı bildiri geniş bir şekilde dağıtıldı. Faşist rejimin başı olan Kenan Evren'in F. Almanya'ya yaptığı ziyareti protesto eden bir bildiri yayınladı ve binlerce el ilanı geniş bir şekilde dağıtıldı.

TEVGER, Frankfurt, Hamburg, Stokholm, Kopenhag kentlerinde kitleye açık toplantılar düzenledi. Bu toplantılarda TEVGER'in amacı ve çalışma tarzı üzerine bilgiler verildi. Oldukça olumlu geçen toplantılar, TEVGER'in devrimci ve yurtsever kadrolar açısından tanınmasına yardımcı oldu.

Köln Gecesi

23 Ekim 1988'de F. Almanya'nın Köln şehrinde 1500'ü aşkın bir kitlenin katıldığı **“TEVGER ile Dayanışma Gecesi”** düzenlendi. Gece, Kürdistan Marşı eşliğinde slayt gösterisiyle başladı. Kürdistan'ın özgürlüğü ve bağımsızlığı için yaşamlarını yitiren tüm şehitler anısına yapılan saygı duruşundan sonra, Kürtçe ve Türkçe TEVGER'in kuruluşunun Kürt halkı arasında yarattığı umuda dikkat çekilerek şöyle denildi: **“TEVGER, onurlu amaçlar için ortak kavgadır, direniştir, gelecektir, zaferdir.”**

Gecede **Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi Genel Sekreteri Kemal BURKAY**, TEVGER adına bir konuşma yaptı ve kısaca onun kuruluş biçimi, amaçları ve programı üzerinde durdu.

Burkay bu konuşmasında Kürdistan'daki son gelişme üzerinde de durarak şöyle dedi:

“Bugün Kürt halkının ulusal mücadelesi birkez daha dar bir geçitten geçiyor. Özellikle Irak Kürdistanı'nda

halkımız ağır bir saldırıyla karşı karşıya. Düşman köy ve kentleri yakıp yıkıyor, çocuk-kadın, yaşlı-geç demeden halkımızı kırımından geçiriyor, kimyasal silahlar bile kullanıyor. Onbinlerce insanımız kendilerinin ve çoluk-çocuklarının canlarını kurtarmak için Türkiye ve İran sınırlarına akın ediyorlar. Ve çoğu kimse soruyor: '1975'teki durum bir kez daha tekrar lanacak mı?'

“Bu nedenle karamsarlığa neden yoktur. İnancımız ve umudumuz güçlüdür. Kendi kaderini tayin hakkından, yani özgürlükten ve kurtuluştan başka Kürt sorununa çözüm olamaz. Ve özgürlük günleri yakındır”.

Gecenin ikinci konuşmasını ise, **Irak Kürdistanı Cephesi** adına Tarıq Eqrawi yaptı. Eqrawi, TEVGER'in kurulmuş olmasından duydukları sevin-

“Ne var ki, durum 1975'in tıpkısı değil. Pêşmerge güçleri bugün Irak-İran savaşının durmasına rağmen, Kürdistan'da mücadeleyi yığıtçe sürdürüyorlar.

“1975 yılında Irak Kürdistanı'nda savaş durduğu zaman pekçok yurtsever insan karamsarlığa düştü, düşman ise sevindi, 'artık Kürtler bellerini doğrultamazlar,' diye düşündü.

“Ama tüm dünya gördü ki Kürtler bellerini pek çabuk doğrulttular. Yenilginin üstünden daha bir yıl bile geçmeden yeniden pêşmerge birlikleri oluştu ve kırlarda partizan savaşı başladı.

“Eğer baştan bugüne Kürt ulusal hareketinin izlediği seyre bakarsak görürüz ki her keresinde Kürt ayaklanmaları yenilgiyle sonuçlandı, ama mücadele durmadı. Herkeresinde bir öncekinden daha güçlü başladı. Ulusal hareket, tüm iniş-çıkışlarıyla bir bütün olarak yükselen bir seyir izledi. O, günümüzde, bilinç ve örgütlenme düzeyi ve program bakımından çok daha iyi durumdadır. Kürt ulusal sorunu günümüzde, aynı zamanda uluslararası boyut kazanmaktadır. Dünyanın dörtbir yanında halkımız dostlar oluyor ve Kürt sorunu uluslararası platformlarda tartışılıyor.

ci dile getirdi ve TEVGER ile dayanışma içinde olduklarını belirtti.

Gecenin kültür programında ise, Kürt halkının tanınmış ozanı **Şivan**'ın yanı sıra, **Ciwan, Baran** ve folklor ekipleri yer aldılar.

Gece, TEVGER'in tanıtılması açısından olduğu kadar, halkımızla yapılan uluslararası dayanışma açısından da önem kazandı. Çok sayıda parti, kuruluş ve tanınmış kişi, mesaj göndererek, veya bizzat geceye katılarak TEVGER ve halkımızın ulusal kurtuluş mücadelesiyle dayanışmayı dile getirdiler.

Değişik politik parti ve örgütlere mensup kişilerin uyum içinde gerçekleştirdikleri **“TEVGER'le dayanışma gecesi”**, disiplinli ve coşkulu bir şekilde son bulurken, yurtsever insanlarımızın yüzünde memnunluk ve umut ifadeleri okunuyordu. Herkes, yurtsever güçlerin birliğinin hertürlü grup çıkarlarının önünde olduğunu söylüyor, TEVGER'in kurulmuş olmasından duyulan memnuniyeti dile getiriyordu. Çalışmaların sadece yurt dışında kalmaması, ülke zemininde etkin bir ulusal güce dönüşmesi, TEVGER'e sempatiyle bakan, ona destek veren tüm yurtseverlerin ortak istemi idi.

Şili'de Referandum:**HALK PINOCHET'E HAYIR DEDI**

Şili'de 11 Eylül 1973'de sosyalist Allende iktidarını kanlı bir darbeyle devirip yönetimi ele geçiren faşist cuntanın şefi General Pinochet'in tek day olarak katıldığı halk oylaması, 5 Ekim 1988'de yapıldı. Yalnızca

“Evet-Hayır” oylarının kullanılabilirdiği oylama sonucunda Pinochet, tüm baskı ve yıldırma girişimlerine karşın 7.5 milyon seçmenden yüzde 44,09'nun desteğini sağlayabildi. Aralarında, sosyal demokrat, sosyalist, hristiyan demokratların da yer aldığı, “**Hayır Komandosu**” (irili-ufaklı 16 partiden oluşmakta ve Şili Komünist partisi tarafından da desteklenmektedir) faşist diktatöre karşı başarılı bir seçim yürüterek, hayır oylarının fazla çıkmasını sağladı.

Birçok ülkeden politikacının da gözlemci olarak izlediği oy sayımının sonuçlanmasından sonra yenilgiyi kabul etmek zorunda kalan Pinochet, buna rağmen görev süresinin biteceği Mart 1990'a kadar devlet başkanlığı görevini sürdürmeyi düşündüğünü açıkladı. Aralık 1989'da yapılacak başkanlık seçimine aday olarak katılmayı planlayan Pinochet, gerekçe olarak Şili'de son 40-50 yılda yapılan başkanlık seçimlerinde hiçbir başkanın (1964-70 arası oyların yüzde 54'ünü alan Eduardo Frei hariç) kendisi kadar oy alamadığını; muhalefetin hayır oylarının 16'ya bölünmesi gerektiğini gösteriyor. Bu da kendi düşüncesine göre gelecek

başkanlık seçimlerinde seçilme şansını arttıran bir etken.

Muhalefet ise, Pinochet'in en büyük destekçisi durumundaki ordu ile yapılacak görüşmeler sonunda en kısa sürede, tüm parti ve kişilerin katılabileceği bir genel seçime gidilerek, faşist anayasayı değiştirme yetkisine de sahip bir parlamentonun oluşturulması,

devlet başkanının sekiz yıl olan görev süresinin kısaltılarak dört yıla indirilmesi için çalışmalar yürütüyor.

Bugüne kadar tüm işken-çitçe direnen ve referandumda faşist diktatör Pinochet ve yandaşlarına ağır bir darbe vuran Şili halkının, hak ettiği gerçek demokrasiye önümüzdeki dönemde kavuşacağından eminiz.

İsveç'te Seçimler Yapıldı

İsveç'te 18 Eylül günü yapılan genel seçimlerde Sosyal demokrat ve komünistlerin oluşturduğu sol koalisyon, parlamentoda çoğunluğunu korudu. 1920'den bu yana, (76-82 dönemi dışında) aralıksız iktidarı elinde bulunduran İsveç Sosyaldemokrat İşçi Partisi, 1982 ve daha sonra 1985 seçimlerinden en güçlü parti olarak çıkmakla birlikte, ancak Komünist Parti'nin desteği ile hükümet oluşturabilmişti.

Başbakan ve İsveç Sosyaldemokrat İşçi Partisi lideri Olof Palme'nin Şubat 1986'da hâlâ aydınlatılmamış bir cinayete kurban gitmesinin ardından bir dizi siyasi skandal yaşayan iktidarın, Palme'siz bu ilk

seçimden fazla bir kayıp almadan çıkması büyük bir başarı olarak değerlendiriliyor.

Seçim öncesi anketlerde, parlamentoya girebilme için gerekli yüzde 4'lük barajı aşamayacakları tahmin edilen komünistlerin milletvekili sayılarını arttırarak sol koalisyonun devamını sağlamaları da; seçim öncesi propaganda çalışmalarında komünistleri sosyal demokratlardan soğutma yönüne ağırlık veren sağ partileri büyük hayal kırıklığına uğrattı.

Yine, İsveç tarihinde ilk kez çevre sorunlarına ağırlık veren bir parti olan Yeşiller, parlamentoya girmeyi başardılar.

Partilerin kazandığı milletvekilliği sayıları şöyle:
 Sosyal Demokratlar: 156
 Muhafazakarlar : 66
 Halk Partisi : 44
 Merkezçiler : 42
 Komünistler : 20
 Yeşiller : 20

Cezayir'de Ekim ayı başlarında hükümetin aldığı ekonomik önlemler sonucu temel gıda maddelerindeki fiyat artışlarını protesto etmek amacıyla başlayan ve bir hafta süren gösterilerde 500'den fazla insan yaşamını yitirdi.

130 yıl sömürgeci boyunduruk altında kalan ve Fransız sömürgecilerine karşı yürütülen kanlı bir kurtuluş savaşı sonunda 1962'de bağımsızlığına kavuşan Cezayir'in 23,5 milyon olan toplam nüfusunun 14 milyonunu 25 yaşından küçük gençler oluşturuyor. Çoğunluğu yüksek okul mezunu olan bu gençlerin yarısından fazlası işsiz.

Bağımsızlıktan sonra tarımda düzensiz bir kooperatifleşmeye giden ve bunun sonucunda tarım üretimi-

Cezayir'de Ayaklanma

nin yarıya düşmesine yolaçan Cezayir yönetimi, dış satımdan elde edilen toplam döviz gelirinin yüzde 90'ını oluşturan zengin petrol ve doğalgaz kaynaklarına güvenerek tarıma ve küçük sanayi işletmelerine yönelik yatırımları ihmal etti. Son yıllarda dünya pazarlarında petrol ve gaz fiyatlarının hızlı bir düşüş göstermesi, tüm döviz umudunu bu gelire bağlayan Cezayir'in, döviz gelirlerinin de büyük ölçüde azalmasına yolaçtı. Bu da, gıda maddelerinin yüzde 50'den fazlasını dışardan ithal etmek zorunda olan Cezayir'de yokluğa ve karaborsaya neden oldu. Çok küçük bir azınlığın döviz

karşılığı alışveriş yapabildiği satış mağazaları dışında halkın geri kalan kesimi geleneksel yemekleri olan kuskus için gerekli maddeleri bile bulamaz hale geldi.

Tüm bunlara yönetimdeki katı bürokratism, yolsuzluk, rüşvet ve 28 milyar doları aşan dış borçlar eklenince, bulunmayan gıda maddelerine yapılan zamlar, bardağı taşıran son damla oldu. Devlet başkanı Çadli'nin bürokrasi, rüşvet, yolsuzluk, yokluk ve kıtlığı ortadan kaldırmak, işsizliği önlemek için bir reform programının en kısa sürede hazırlanıp uygulamaya koyacağını vaad etmesi üzerine durulan havanın, sorunlara gerçekten bir çözüm getirilmediğinde yeniden bozulacağını tahmin etmek zor olmasa gerek..

IMF ve DÜNYA BANKASI'nın Batı Berlin Toplantısı:

AÇLIK VE YOKSULLUK ARTIYOR...

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (DB) temsilcileri, 27-30 Eylül 1988 tarihlerinde Batı Berlin'de toplandılar. Gündemin ilk maddesi geri bırakılmış ülkelerin borçlanma sorunu idi. Bu ülkelerin, Dünya Bankası, diğer uluslararası bankalara ve gelişmiş kapitalist ülkelere olan borçları 1 trilyon 260 milyar dolar gibi rekor bir düzeye çıkmıştır. Bu miktarın giderek artacağı ve çoğu ülkelerin borçlarını ödeyememesi sonucu, borçlanma krizinin derinleşeceğini şimdiden söylemek için kahin olmaya gerek yoktur. Borçlanmanın bu iki finans kuruluşu (IMF ve DB) ile ilişkisi nedir? sorusu sık sık gündeme geliyor. Borçlanma sorununu IMF ve Dünya Bankası'ndan ayrı düşünmek zaten mümkün değildir. Söz konusu nedenlerden ötürü konu demokratik kamuoyunun gündeminde önemli bir yer işgal ediyor.

IMF ve Dünya Bankası'nın Etkinlikleri

IMF, 1945 yılında kuruldu ve günümüzde 151 ülke bu örgütün üyesidir. Dünya ticaretini teşvik etmek, uluslararası ekonomik işbirliğinde döviz sorunlarını çözmek ve döviz kurları arasındaki istikrarı sağlamak IMF'nin kuruluş amaçlarını oluşturuyordu.

Dünya Bankası ise, aynı yılda kurulmuş. Başlıca amacı ekonomik kalkınma için kredi sağlamak ve yabancı yatırımları teşvik etmek olarak lanse edilmiştir. Bu iki finans kuruluşu süreç içinde içiçe geçmiştir. Başını IMF'nin çektiği uluslararası finans kuruluşlarının geri bırakılmış ülkelere verdikleri borç belli koşullara bağlanmakta ve faizler borçlanan ülkelerin ödeme gücünün çok çok üstünde tespit edilmektedir. Bundan dolayıdır ki, çoğu ülkeler aldıkları borçların faizlerini bile ödeyemez durumu düşüyor.

IMF'nin verdiği krediler karşılığında dayattığı ekonomik politika sonucu geri kalmış ülkeler daha da borçlanmış, açlık ve yoksulluk daha da büyümüştür. Örneğin Türkiye ve T. Kürdistanı'nda meşhur 24 Ocak kararları diye bilinen IMF güdümlü Friedmann modeli iflas etmiş, emekçi halk daha da yoksullaşmış ve yüzde 100'lere varan enflasyona yol açmıştır. Dahası 40 milyar doları aşan dış borç ve milyonları bulan işsizler ordusu, IMF ekonomik politikasının ülkemizde bilinen diğer sonuçlarıdır.

Günümüzde borçlanma krizinin başlıca sorumlusu IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası finans kuruluşlarıdır. "Yardım" adına verilen krediler, geri bırakılmış ülkenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmadığı gibi, daha fazla ekonomik zararlar doğurmuştur. Bunların başında işsizlik, hammadde ve tarım ürünlerinin ucuza kapatılması, dış ticaretin ileri kapitalist ülkeler lehine gelişmesi vs. gelmektedir. Bu nedenle borçlanma sorununun çözümü mevcut finans sisteminin kaldırılması, yerine eşit ve karşılıklı çıkarlara dayalı yeni bir modelin geliştirilmesiyle mümkündür.

Tepkiler ve Eylemler

Yukarda kısaca değindiğimiz nedenlerden ötürü, IMF ve DB'nın Batı Berlin toplantısı demokratik ve ilerici güçlerin protesto eylemlerinin göl-

gesinde geçti. 23/24 Eylül tarihlerinde borçlanma krizinin neden ve sonuçlarının tartışıldığı karşı kongreler düzenlendi; 25 Eylül günü 40 bin kişinin katıldığı bir protesto yürüyüşü yapıldı. Yine 26-29 Eylül tarihlerinde düzenlenen ve değişik ülkelere temsilcilerin de katıldığı uluslararası tribunal'de IMF ve DB yargılandı. Ayrıca F. Almanya düzeyinde toplantı, konferans ve protesto gösterileri gibi çok yönlü eylemler konuldu. Böylelikle ilk defa uluslararası finans sistemi bu denli tepki ve protestolarla karşılanmış oluyordu. Bu, geri bırakılmış ülkeler ve halklarıyla dayanışmanın giderek arttığının bir göstergesi olsa gerek. Özünde bu eşitsizliğe ve sömürü çarkına son vermek, geri bırakılmış ülkelerin borçlarının iptal edilmesi ve IMF'nin "tasviye" modellerinin ortadan kaldırılmasıyla mümkündür.

Ostfriesland: İŞSİZLİĞE KARŞI KONFERANS

IGM Sendikası, 2.9.1988 tarihinde Leer'de işsizliğe yönelik bir konferans düzenledi.

Konferans'ta IGM başkanı Franz Steinkühler, Hamburg, Bremen, Niedersachsen eyaletlerinin sendika temsilcileri, bölgenin belediye başkanları ve parti temsilcileri yer aldılar. 400 kişiye yakın bir kitlenin katıldığı konferansa, komitemiz de katıldı.

Bir arkadaşımızın Kürdistan'daki son olaylar üzerine kısa bir bilgi sun-

masından sonra, müzik ve halk oyunları ekibimiz Kürtçe türküler ve halk oyunlarıyla konferansın açılışını yaptı. Folklor ekibimiz konferans izleyicileri tarafından büyük ilgi gördü. Franz Steinkühler'in işsizlik üzerine sunduğu rapor büyük bir alkışla karşılandı. Raporun ağırlık konuları işsizlik, bölgedeki gemi firmalarının kapatılması, 35 saatlik çalışma haftası, işçilerin sendika çatısı altında birlikte haklarını aramaları ve sosyal haklar için mücadele etmeleri gibi konuları içeriyordu. Bu doğrultuda verilen mücadeleye elbette hepimiz destek vermeli ve bu mücadele içinde aktif bir şekilde yerimizi almalıyız.

HEWAR

Binlerce Kişi Köln'de Yürüdü:

Kimyasal Gaz... Bugün Irak Kürdistanı, Yarın ???!

24 Eylül 1988 tarihinde Köln'de "Kürt halkının katledilmesine karşı sessiz kalmayalım" şiarı altında bir yürüyüş düzenlendi.

Mart 1988'de kurulan "Irak Kürdistan'ında kimyasal silah kullanımına karşı komite", Saddam rejiminin barbarlığına karşı merkezi ve yerel düzeyde bir dizi eylem gerçekleştirdi. Bu eylemlerden bir tanesi de 24 Eylül 1988 günü Köln'de düzenlenen merkezi yürüyüş ve miting oldu. 5 bin civarında kişinin katıldığı yürüyüş, yerli ve yabancı bir çok örgüt ve kişi tarafında desteklendi. SPD, Yeşiller, Medico ve GfbV temsilcileri mitingde birer konuşma yaparak dayanışmalarını dile getirdiler.

Kitlel ve Başarılı Bir Eylem

Yürüyüş ve mitinge çok sayıda yurtsever, demokrat ve ilerici insanın katılmasını sağlamak, güçlü bir protesto eylemini gerçekleştirmek amacıyla çalışmalar başlandı. Yerli ve yabancı örgütlerle ilişkiye geçilerek, Saddam rejiminin Kürt halkına yönelik barbarlığını ve kimyasal silah kullanımını protesto etmeye çağırıldı. Bu girişimler sonucu 28 örgüt ve kuruluş afiş ve bildiriye imza atarak desteklerini dile getirdiler. Saddam rejiminin barbarlıklarını daha geniş kitlelere duyurmak için Türkçe ve Almanca onbinlerce bildiri ve binlerce afiş basıldı. Bildiri ve afişler F. Almanya ve Batı Berlin'de geniş bir şekilde dağıtıldı. Tüm bu çalışmalar çok kısa bir zaman zarfında gerçekleştirildi.

Komite, ayrıca örgüt ismi yazılı fla-

maların taşınmaması, miting ve yürüyüş boyunca ortak atılacak sloganları tespit etti. Böylece eylemin esas amacına ulaşması hedeflendi. Çok az sayıda örgüt, komitenin aldığı karara uymadı, örgüt flamalarını taşıdı. Şüphesiz bu yanlış bir tutumdur ve tasvip edilecek yanı yoktur. Ama bu olumsuzluğa rağmen, çok sayıda Kürt örgütünün kısa bir süre içinde gerçekleştirdikleri ve kitlesel bir katılımın olduğu eylem oldukça başarılı geçti. Bu eylem bir kez daha gösterdi ki, yurtsever Kürt örgütleri ortak konularda birlikte çalışabiliyor, eylem koyabiliyorlar. Kürt halkının içinde bulunduğu durum birlikte hareket etmeyi zorunlu kılıyor. Bundan böyle, daha yığinsal ve güçlü eylemler için çaba göstermeli, yurt dışında halkımızla dayanışmayı yükseltmeli, onun mücadelesine omuz vermeliyiz.

Mitingte Yapılan Konuşmalar

Mitingte komite tarafında yapılan Kürtçe, Türkçe ve Almanca konuşmaların yanısıra SPD Federal Milletvekili Michael Müller, Yeşiller Federal Parlamento Grubu adına Karitas Hensel, Medico adına Hans Brandtscheidt ve GfbV adına Alexander Sternberg birer konuşma yaptılar.

Komite adına yapılan konuşmada Saddam rejiminin dünyanın gözü önünde Kürt halkına karşı işlediği katliamlara işaret edilerek, uluslararası kuruluşlar, tek tek hükümetler ve demokratik kuruluşlar aktif tavır almaya çağırıldı. Türk hükümetinin

Kürt mültecilerine yapılmak istenen uluslararası yardımı engelleme tutumu sert şekilde eleştirilerek, bu tavrından vazgeçmesi istendi.

Mitingin ikinci konuşmacısı olan SPD milletvekili Michael Müller ise, özetle şunları söyledi:

"Kürtlerin bağımsızlık ve kültürel varlıkları için verdikleri mücadele, onlarca yıldır dünya tarihinde görmezlikten geliniyor. Diplomatik ve askeri çıkarlar, insan hakları önünde tutuluyor. Kürtler, bugün Ortadoğu'da 20 Milyon nüfusuyla 3. büyük halk grubu olarak her türlü ulusal haklarından mahrumdur. Görmezlikten gelinen Kürt halkının varlığı, ismi hep baskı, jenosid, sürgün ve katliam olmuştur."

Michael Müller, Türkiye Kürdistanı'na sığınan Kürtlere, yerle bir edilen bin köye ve kimyasal gaz kullanımına işaret ederek, şöyle dedi: "Bu uygulamaların hepsini birden ele aldığımızda, bunu, bir halkın katliamı olarak nitelendirebiliriz. Ayrıca Türkiye ve İran'a karşı da şüphemiz var. Bu iki ülke geçmişte Kürtlere karşı vahşi metodlar kullandılar. Hatta halen Türkiye ve Irak arasındaki mevcut sözleşme, Türk ordusuna Irak topraklarında Kürtlere karşı operasyon hakkını vermektedir."

Yeşiller parlamento grubu adına konuşan Caritas Hensel de özetle şunları söyledi: "Irak hükümeti Kürt halkına karşı, kimyasal silahlar da dahil, bir yok etme savaşı sürdürüyor. Biz bu durumu insanlığa karşı

HALEBÇE ve SONRASI • ALAN

İnanılması güç bir haberle sarsıldık. Saddam rejimi, Kürdistan'a zehirli gaz bombası yağdırdı, 5 bin ölü, 7 bin yaralı..

Kan ağlıyor Halebçe: "Hawar, Hawar" diye ölüyor. Vurulmuşuz yüreğimizden lakin, bir haber vereni olmaz. Gazete bayilerine koşuyor, bütün sayfalar telaşla taranıyor; yok, yok. "Bu işte bir yanlışlık olmalı", diye kendimizi avutmaya çalışmaktan başka yapacak hiçbir şey kalmıyor. Ölü suskunluğunu başka türlü izah etmenin mümkünü var mı?

Yine de rahat etmek mümkün değil. "Hele bir KOMKAR'ı arayalım" diyoruz. Telefonun öbür yakasında verilen cevap, yüreğimize saplanan kara saplı hançer oluyor. "Saddam, Kürdistan'ı zehirli gaz bombalarıyla vurdu, binlerce ölü ve yaralı var.."

Nasıl anlatmalı?

Kürdistan insanı, acısını, kahırlı yaşantısını, özgürlüğe olan tutkusunu türkülerle-destanlarla, sözlü deyişlerle ve göz yaşlarına karışan ağıtlarla dile getirir. Okuma-yazması olanı, duygu ve düşüncelerini, keder ve ızdıraplarını ak kağıt üzerine de döker. Bu ses kurda-kuşa, dağa-taşa yabancı değil. Ama, daha çok kendi etrafında dönüp durur, kendini yakıp bitirir, duyulmaz uzak diyarlarda...

Ben de bir şeyler karalıyorum, olayların etkisinde kalarak.

Ax welat, ax welat

Ne xani, ne mal man

Kuşına Kurdan

Jı çıyan ra bûye destan

Belki sibê sılavek bê werin

Binêrin lı Kurdistanê Tev kîrin vêran!

Nitekim sessizlik ve suskunluk çemberi usulca aralanıyor. Kürdistanlı'lar kendi imkanlarıyla kapalı kapıları, dilini yutmuş tatlı su de-

mokratlarını zorluyor. Halebçe'den yükselen "Hawar" seslerinin duyulması, zehirli gaz bombalarıyla can veren körpe çocukların görülmesi için Avrupa kentlerinde yürüyüşler tertipleniyor. Basın büroları işgal ediliyor. Geceli-gündüzlü ve açık havalarda açlık grevlerine otu-

ruluyor. Ama bunlar da yetmiyor...

İnsan hak ve özgürlüklerine deli divane aşık, kazanla hak ve özgürlük pişiren devlet adamlarından tek laf duyulmuyor. Batı'nın "hilesiz-hurdasız" radyo ve televizyonları, Afganistan'daki çağdışı bir rejim yanlısı uzun entarili ve top sakallı toprak ağaları ve onların silahlı müridlerinden "Özgürlük savaşçısı" diye bahsederken, özgürlüğü için diri diri yanan, zehirli gaz bombalarıyla hunharca katledilen Kürt halkından ve onun haklı mücadelesinden "Bölücülük" diye söz ederek, utanmaz ve çirkin bir durum sergiliyor. İşte bu tutum, Halebçe katliamının ardından, Duhok'ta, Berzan'da, Akre'de ve Şêxan'da binlerce sivil Kürt insanının (çoğu çocuk ve kadın) daha yok edilmesine, evsiz, yurtsuz kalmasına ve çaresizlik içerisinde kendisini Türkiye Kürdistanı'na atmasına neden oluyor.

"Açlığa Neyse Ya, Soğuğa Dayanamadılar"

Duhok, Berzan, Akre ve Şêxan vurulduğu zaman, Halebçe'de açılan yara henüz kapanmamıştı. Saddam, Kürdistan sorununu "kökten" çözmek için ölüm fermanları çıkarıyor; zehirli gazları, napalmı Kürdistan üzerine yağıyor. Göklerden gelen ölüm bulutlarından kurtulan da var. Bunların da büyük çoğunluğunu yara-bere içinde kalmış kadın, çocuk ve eli tutmaz, gözü görmez yaşlılar oluşturuyor.

Bu defa ölüm, açlık ve soğuk biçiminde onları Türkiye Kürdistanı'nda buldu. Türk basını, "Türk devletinin babalığını", "yardım severliğini" kanıtlamak için boy boy açtıplak ve gözlerini hayata kapayan 3-5-7-9 yaşlarındaki çocukları ve sütü kesilmiş Kürt anasını Pêşmerge(!) diyerek renkli resimlerle görüntüledi.

Oysa Türk hükümeti bazı humanist ve yardımsever kuruluşların mültecilere hertürlü yardım talebini kabul etmiyor. Açılan yardım kampanyalarına yasak koyuyor. Soğuktan kavrulan insanların ateş yakmalarına dahi müsaade etmiyor. Böylesine "yardımsever"ler, "yufka yürekli" okkalı bir küfürü hakettiler. Ama, biz yeni de mütevazî davranarak insanlığından dahi şüphe edilir diyelim.

Ama, "döğüşenler de var bu havalarda/ el ayak buz/ yürek cehennem" diyor Kürt şairi Ahmed Arif. Kürt halkı özgürlüğünün bedelini kanı ve canıyla ödüyor. Hiç akıl edip de "bu işin sonu nereye varır?" diye düşünen var mı?

işlenen bir cinayet olarak nitelendiriyoruz. Türk hükümetinden Irak Kürtlerinin sorununa uluslararası boyut kazandırmasını ve bu çerçevede dahilinde onları mülteci olarak kabul etmesini talep ediyoruz."

Hensel konuşmasına devamla, "Bir halkın katledilmesine uluslararası düzeyde gösterilen tepki oldukça yetersiz ve düşündürücüdür. Irak hükümetinin genel af ilanına inanmıyoruz ve bu insanların geri iadesi onların ölüme gönderilmesi demektir. Kürt halkına karşı sürdürülen bu alçakça savaşı durdurmak için hepimize görev düşüyor. Bir halkın katledilmesine karşı tavır takınmayı ve insan hakları için çaba gösterme

parti politikasına indirgenmemelidir. Çabuk davranmalıyız, zira anne kollarındaki çocuklar oldukça sessiz ağlıyor, çünkü kendilerinde bağırarak takat kalmamıştır."

Ayrıca Ozan Şivan, Baran ve Emekçi mitingte söyledikleri ağıt ve halk türküleriyle kitleleri coşturdular, halkımız içinde bulunduğu durumu türküleriyle kitleye sundular.

Binlerce kişi "Saddam'a Ölüm, Katil Saddam" ve benzeri sloganlarla bir kez daha kanlı Saddam rejimini lanetledi. Eyleme yerli yabancı bir çok örgüt bizzat katılarak veya mesaj göndererek halkımızla dayanışmasını dile getirdi. Bu durumda bir kez daha gösterdi ki, halkımız haklı mücadelesinde yalnız değildir.

protestolar...protestolar...protestolar...

Sömürgeci Bağdat rejiminin Irak Kürdistanı halkımıza karşı kimyasal silahlarla başlattığı yok-
etme savaşına karşı, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde protesto eylemleri yapıldı. Bu protestoların
bir kısmını gazetemizin geçen sayısında yayımlamıştık.

Gazetemizin bu sayısında da elimize ulaşan protesto eylemlerine yer veriyoruz.

D. KOMKAR Redaksiyonu

İSVİÇRE

Kanlı Saddam rejiminin Kürt halkına karşı uyguladığı soykırımı protesto ve teşhir etmek amacıyla İsviçre'deki Kürdistanlı ve Türkiye'li örgütler, Basel kentinde biraraya gelerek "Kürdistanla Dayanışma Komitesi" oluşturdu. Platformda Av. Dev-Genç, Kurtuluş, Kawa, Ekim, HK, DK, Partizan, Rızgari, Dev-İşçi, TKP, B.Yolu ve KOMKAR-İsviçre yer aldılar.

İlk protesto eylemi 7.9.1988 tarihinde Bern'deki Irak Konsolosluk önünde yapıldı. 80 kişilik bir kitle konsolosluk önünde: "Irak Ordusu Kürdistan'dan defol", "Katil Saddam", "Kürdistan'daki katliama son", "Yaşasın Enternasyonalizm" sloganlarını haykırarak çevrede bulunan halkın dikkatini çektikten sonra, göndere çekilmiş bulunan Irak bayrağını görevlilerin gözleri önünde indirdiler. İsviçre polisi olaya müdahale etmek istemesine rağmen, kararlı davranan kitleye mani olmadı. Bayrak indirilerek, Katil Saddam'ın posteriyi birlikte yakıldı. Daha sonra tren istasyonuna doğru yürüyüşe geçildi. İsviçre basın yayın organları eyleme geniş yer verdiler.

İkinci eylem ise, 13.9.1988'de Cenevre'deki BM örgütü önünde yapıldı.

Ustlerine "Kürdistan'daki katliama son!" yazılı gömlekler giyen bir grup arkadaşı, BM binasına girip kendilerini zincirlemeyi planlamışlardı. Görevliler arkadaşlarımızı içeri almadılar. Bunun üzerine, arkadaşlar orada kendilerini zincirle bağlayıp protesto eylemine başladılar. Polis müdahale etmek istedi. Diplomatların binaya giriş yaptığı kapının önünde toplanan 200 dolayında kitle, Fransızca sloganlar atarak eyleme müdahale etmek isteyen polise doğru yürüdüler. Polis kapıları kapatmak zorunda kaldı. Bunun üzerine kitle, Irak bayrağıyla Saddam'ın posterini yaktı.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu Sekreteri kapıya gelerek göstericilerden bir heyet kabul edeceğini söyledi. 3 kişilik bir heyet görüşme için içeri alındı. Basının da hazır bulunduğu görüşmede, Kür-

distan'daki kimyasal silahlarla gerçekleştirilen soykırımı dikkat çekildi. Başta BM örgütü olmak üzere tüm üye devletlerin ve uluslararası kuruluşların, soykırımı karşı sessiz kalmamaları ve Saddam rejimine karşı tavir takınmaları istendi. Ayrıca Fransızca olarak hazırlanmış bir mektup da Sekreter'e iletildi. Sekreter bu istemlerle mektubu yetkililere iletteceğini söyledi.

Heval/CENEVRE

İNGİLTERE

Irak'taki Saddam diktatörlüğü, halkımıza karşı tüm kinini kusmaya çalışıyor. Halebçe kentinde binlerce insanımızın katledilmesinden sonra, aynı barbarlığı sürdüren Irak Baas rejimi, Kürdistan'ın yüzlerce köy ve kasabasını kimyasal silahlarla zehirlemeye, öldürmeye devam ediyor. Uluslararası hukuk kurallarını hiçe sayan Saddam diktatörlüğü, BM, Kızılhaç ve diğer birçok uluslararası örgütün sesine kulak kapatıyor.

Saddam rejiminin bu soykırımına karşılık, Avrupa'daki Kürdistanlı örgütler, çeşitli protesto eylemlerine giriştiler. İngiltere'de kamuoyuna yönelik başlıca şu eylemler gerçekleştirildi:

29 Ağustos günü birçok demokratik örgüt ortaklaşa olarak, Irak Konsolosluk önünde bir gösteri düzenledi. Binlerce bildiri ve resimli afişler dağıtılarak kimyasal silahların kullanılması kınandı.

Eylül ayı başında ise, Birleşmiş Milletler'in binasının önünde bir gösteri düzenlenerek olay kınandı. Ortak bir yürüyüşle Londra ve bir bütün olarak İngiliz kamuoyunun dikkatleri konu üzerine çekildi. Çeşitli gazete ve yayın organlarına olaylarla ilgili bilgi verildi. Radyo ve TV ile çeşitli zamanlarda röportajlar yapılarak Kürt halkının içinde bulunduğu durum kendilerine anlatıldı. Partilerden, demokratik kuruluşlardan ve humanist örgütlerden Kürt halkına yapılan soykırım karşısında sessiz kalmamaları istendi.

Tüm bu çalışmalar sonucunda İngiltere'de ciddi sayılabilecek bir kamuoyu oluşturuldu. Kürdistan'ın Irak ve İran parçalarındaki halkımızın mücadelesi zorlu bir dönem yaşıyor. Biz Avrupa'daki yurtsever insanlar olarak, yaşadığımız ülkenin kamuoyuna halkımızın durumu hakkında bilgi vermek, onun mücadelesine dostlar kazanmak göreviyle yükümlüüz.

ZOZAN/Londra

AVUSTURALYA

Viktorya Kürt Derneği, Baas rejiminin Kürt halkına yönelik uyguladığı insanlık dışı katliamlarına yönelik Avusturalya hükümetleri düzeyinde çok yönlü çalışmalar yaptı, protesto eylemleri düzenledi.

Melbourne'de kurulu olan Viktorya Kürt Derneği, 6 Türkiyeli örgüte çağrıda bulunarak onlarla birlikte bir komite oluşturdu. Komite, ilk toplantısından sonra Avusturalya Başbakanı **Bob Havke**, Dışişleri Bakanı **Bil Hayden**'e ve Irak elçiliğine birer telgraf çekerek, çalışmalarına başladı.

Saddam rejiminin katliamlarıyla, Türkiye'deki 12 Eylül rejiminin uygulamalarını protesto etmek amacıyla Melbourne'nin şehir merkezinde bir miting düzenlendi. Mitinge federal parlamentodan bir milletvekiliyle, Avukatlar Birliği'nden ilerci bir avukat katılarak Irak Kürdistanı'ndaki katliamı kınayan konuşmalar yaptılar. Eylemde İngilizce, Türkçe 2 bin bildiri dağıtıldı.

Aynı günün akşamı Kürdistan ve Türkiyeliler olayı kınayan bir gece düzenlediler. Gecede İngilizce, Türkçe ve Türkçe birer konuşma yapıldı. Irak Kürdistanı'nda katledilenler için saygı duruşunda bulunuldu.

Bunların yanı sıra, 7 örgüt birlikte Avusturalya hükümetiyle bir görüşme yaptılar. Görüşmede şu istemler dile getirildi:

1-Cambara'daki Irak elçiliğine konunun hassasiyetinin bildirilmesi ve Irak hükümetine baskı yapılması;
2- Avusturalya hükümetinin katliamı BM'e götürüp, tartışması ve bir sonuca varması;

3- Türkiye'ye sığınmak zorunda bırakılmış Kürt mültecilerden bir kısmının Avusturalya'ya getirilmesine olanak sağlanması;

4- Irak Kürdistanı'ndaki halkımıza ilaç ve gıyecek yardımında bulunulması.

Diğer yandan Avusturalya'nın kuruluşunun 200. yıldönümü nedeniyle Fransa, ABD, İngiltere, İtalya ve Hindistan'dan çok sayıda nükleer başlıklı gemi Avusturalya kıyılarına geldi. Bunu protesto etmek amacıyla bir komisyon oluşturuldu. Sendikalar, doktorlar birliği, öğrenci derneklerinin de içinde yer aldığı komisyona Viktorya Kürt Derneği de katıldı..

Dernek, komisyona katıldığı zaman Kürdistan'da kimyasal silahların kullanıldığını ve bunun da nükleer silahlar gibi binlerce insanın hayatını yoketmek amacı taşıdığı belirtildi. Komisyondakiler, gelişmeler hakkında bilgi istediler. Kendilerine

Ökumenische Initiative Bremen'in Mektubu

"Kimyasal Silahların Kürt Halkına Karşı Kullanılması Bizleri Dehşete Düşürmüştür"

"Ökumenische Initiative Bremen" adlı kuruluş, Eylül ayı sonlarında Irak Büyükelçiliği'ne Bağdat rejiminin Kürt halkına yönelik katliamını kınayan bir mektup gönderdi. Aynı mektup, basına, F. Alman hükümetine, Türk büyükelçiliğine ve BM Mülteci Yüksek Komiserliği'ne de gönderilmiş.

Mektubun çevrisini aşağıda yayımlıyoruz.

Sayın büyükelçi,

Kendimizi barış ve adalete angaje etmiş Bremen Protestan Kilisesi'ndeki insanlar olarak, Irak-Iran arasında sağlanan ateşkesi barışa doğru atılan bir adım olarak selamlarken, hükümetinizin tank, savaş uçakları ve kimyasal silahlarla Kürt halkına saldırmasını nefretle karşılamaktayız. Bir yandan İran'la barış görüşmeleri devam ederken, sadece Ağustos ayı içinde yüzlerce insanın hükümetinize bağlı askeri birliklerce katledildiğini, 3 binin üzerinde insanın yaralandığını ve 120 bin Kürdün bu saldırılar sonucu ülkelerini terkedip Türkiye'ye sığınmak zorunda kaldıklarını öğrenmiş bulunuyoruz. Özellikle halklar hukukunca yasaklanan kimyasal silahların sivil Kürt halkına karşı kullanılması, Mart 1988'deki gibi, bizleri dehşete düşürmüştür.

Sizden acilen şu isteklerimizi hükümetinize iletmenizi talep ediyoruz:

—Kürt halkına yaşama ve kendi kaderini tayin hakkına saygılı olun,
—Kimyasal silah kullanımından vazgeçin,
—Kürt halkının meşru temsilcileri Irak-Iran arasındaki barış görüşmelerine katılmalıdır. Çünkü, Kürt halkının katledilmesi üzerine kurulan bir barış, barış olarak nitelenemez.

Ayrıca Federal Alman hükümetinden de şunları acil olarak talep ediyoruz.

—Birleşmiş Milletler ve Avrupa Topluluğu nezdinde Irak'ı kimyasal silah kullanımından ötürü kınamak için girişimde bulunun;

—F. Almanya'da kimyasal silah üretimi için Irak'a gerekli malzemeyi sağlıyanlardan hesap sorulmalıdır;

—Kürt halkının meşru temsilcilerinin barış görüşmelerine katılması için çaba sarfedilmelidir;

—Türkiye'ye sığınan Kürtler'e gerekli yardım sağlanmalı ve F. Almanya'ya sığınanlar mülteci olarak kabul edilmelidir;

—Kürt halkına ve İran'a karşı savaşmak istemiyen Irak askerlerine sığınma hakkı tanınmalıdır;

—Türk hükümetine ve Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği'ne de şu acil çağrımızı yöneltiyoruz:

—Mültecilere yapılacak her türlü yardımın yerine ulaşması sağlanmalıdır. Cevap bekleme dileğiyle saygılarımla

Uwe Ihssen

Irak Kürdistanı'ndaki jenosid hakkında hazırlanmış dökümanlar verildi.

İki aydan fazla bir zamandır Avusturalya kıyılarında dolaşan nükleer gemiler, bu süre zarfında sürekli olarak protestolarla karşılaştılar. 16 Ekim günü de bir miting düzenlendi. Viktorya Kürt Derneği'nden bir arkadaşımız, İngilizce olarak Irak Kürdistanı'ndaki durum hakkında bir konuşma yaptı. Mitinge 10 bin dolayında bir kitle katıldı.

Bêkes/Avusturalya

NORVEÇ

Yüzyıllardır halkımıza karşı baskı, soykırım, katliamlar yapıldı, bugün de yapılıyor.. Tüm bu barbarlıklara rağmen, sömürgeci güçler halkımızın uyanışını engelleyememiş, ulu-

sal kurtuluşa olan inanç her geçen gün daha da yaygınlaşmıştır. Bu inançla, Kürdistanlı yurtseverler daha akıllı ve disiplinli çalışma içine girmişlerdir.

Bu sorumluluk ve disiplinli çalışma gereği dünyanın neresinde olursak olalım, halkımızın karşı karşıya bulunduğu insanlık dışı uygulamayı, bölge ve dünya kamuoyuna iletmeyi Kürdistanlı yurtseverler olarak görev bilmekteyiz.

Bu amaçla 24.9.1988 tarihinde Norveç'in Knstiansand kentinde Kürt yurtseverleri Norveçli ilerci örgüt ve kişilerle biraraya gelerek Kürdistan tarihi, Kürt halkı ve son olarak Irak'taki Baas rejiminin Kürdistan'da gerçekleştirdiği soykırımla ilgili bir toplantı düzenledik. Kimyasal silahların Kürdistan'daki açtığı tahri-

bat, ölü ve yaralı sayısı, Türkiye Kürdistanı'na sığınmak zorunda kalanların durumu vb. konularda sunduğumuz bilgiler ışığında çeşitli yazılar basın yayın organlarında yer aldı.

Daha sonra ise, şehir merkezinde stand açtık, resimlerle pano düzenledik. Kitlenin ilgisi beklediğimiz üstünde oldu.

Norveç'ten Kürdistanlı Yutseverler

F. ALMANYA

Nürnberg: Kanlı Bağdat rejiminin Kürdistan'da giriştiği jenosidden sonra dünya-alem duymalı diyoruz ve bunun yollarını arıyoruz.

Kürdistan İşçi Derneği'nde olay, bilindiği kadarıyla tartışılıyor. Neler yapabiliriz? sorusuna cevap aranıyor. Kimi "ölelim, ölüm orucuna yatalım" diyor. Bir başka yurtsever "açlık grevi yapalım. Madem ki kavga uzun sürelidir, biz de onun koşullarına ayak uyduralım" görüşünü ileri sürüyor. "İşgal edelim, yürüyüş, toplantı düzenleyelim" türünden öneriler geliyor..

Ve ilk etapta şehir merkezinde 3 günlük bir açlık grevi, onun bitiminden hemen sonra geniş katılım sağlayarak protesto yürüyüşü ve mümkün olursa toplantı ve gecelerle olayı teşhir etme kararı alınıyor.

Bu karardan bir gün sonra Kurtuluş taraftarları da Irak Kürdistanı'yla ilgili olarak toplantı önerisi getiriyorlar. Kendilerine hazırlıklarımız hakkında bilgi veriliyor. Dev-İşçi ve Kurtuluş taraftarları, eylemlere güçleri oranında destek vereceklerini söylüyorlar.

Belediye, ne çadıra ne de 3 günlük açlık grevine izin vermiyor. Biz de açık havada yaparız.. Panolar hazırlanıyor. Bilgi masaları düzenleniyor. Açlık grevine 13 KOMKAR'lı, 1 Dev-İşçi ve 1 Kurtuluş taraftarı katılıyor.

Açlık grevi sürerken, bir taraftan da yürüyüş için çalışmalar yürütülüyor. Çevrenin ilgisi açlık grevine oldukça büyük. Grevcilerin başına toplanan insanlar, bu akıl almaz soykırımı tartışıyorlar. Yardım kasasına 20'şer, 50'şer, 100'er DM'ler toplanmaya başlıyor..

9.9.1988 tarihinde saat 15'ten sonra yürüyüş için kitleler toplanmaya başlıyor. Saat 17'de 300 dolayında bir kitle sloganlar atarak yürüyüşe geçiyor. "Bimre Saddam, Biji Azadiya Kurdistan" sloganı yankılanıyor sokaklarda. Mitingde Nürnberg Kürdistan İşçi Derneği ve Freie Flüchtlingsrat'tan birer kişi konuşma yaptılar. Dayanışma mesaj-

ları okunduktan sonra miting son buldu.

24.9.1988 tarihine kadar 160 örgüt, kişi ve kuruma (salt Nürnberg çevresindekiler) iki kez mektup gönderilmiş, kendilerinden destek istenmiştir.

7.10.1988 tarihinde ise, Melike Demirağ, Şanar Yurdatapın ve Orhan Temur'un katıldığı bir gece düzenlendi. Gecede Medico International'den Hans Brandscheid bir konuşma yaptı. Brandscheid, konuşmasında KOMKAR'ın çalışmalarına büyük değer biçtiklerini söyledi. Melike ve Orhan Temur Kürtçe ve Türkçe söyledikleri parçalarla, yine Alan sazıyla kitleyi coşturdular. 300 dolayında bir kitlenin katıldığı gecede, hep bir ağızdan Saddam katili tekrar lanetlendi.

Serdar/Nürnberg

Münih: 21 Ekim 1988 tarihinde Saddam rejiminin Irak Kürdistanı'nda uyguladığı soykırımı konu edinen bir gece düzenlendi. "Azınlıklar Destekleme Derneği" tarafından gerçekleştirilen geceyi, aralarında KOMKAR, Medico International,

GfbV ve başka örgüt de destekledi. Gecenin sorumluluğunu Münih Belediye Başkanı Hahnzog üstlenmişti. Gece, bombalama sonrasını gösteren bir belgesel filmle başladı.

Gecede Halepçe katliamından sonra oraya gidip bizzat inceleme yapan Toksikolog Prof. Heyndrick, gözlemlerini anlattı. Ayrıca Halepçe'de kimyasal silahlarla yaralanmış ve Bochum'da tedavi altına alınmış iki kişi, katliam günü yaşadıklarını anlattılar. Konuşmacı olarak davet edilen Medico International başkanı Hans Brentscheidt, F. Alman firmalarının Kürt halkına karşı kullanılan kimyasal silahların üreticisi ve katliamın sorumlusu olduğu-

nu belirterek, federal hükümeti de susmak ve gerçekleri örtbas etmekle eleştirdi.

KOMKAR adına konuşan arkadaş, Türkiye Kürdistanı'na sığınan Kürtlerin sorunlarına değinerek, uluslararası yardımın onlar için ne kadar gerekli olduğunu belirtti. Türk hükümetinin tutumunu da sert bir şekilde eleştiren konuşmacı, Türk hükümetinin uluslararası kuruluşların yardımına kapılarını kapatmaktan vazgeçmesini de istedi.

Gecenin sonunda Kürt halkıyla dayanışmanın gerekliliği vurgulandı ve çocuk folklor ekibi Kürdistan'dan oyunlar sergiledi. İki ozan da türküler söyledi.

Yardım amacıyla gecede 800 DM toplandı. Ayrıca TV'nin "Brennpunkt" programı için Bayern Televizyonu geceye gelmişti.

Birindar/Münih

Bielefeld: Irak Kürdistanı'nda halkımıza karşı hunharca katliama girişen faşist Saddam rejimini protesto etmek için Bielefeld'de bir yürüyüş ve miting düzenledik. Yürüyüş KOMKAR'a bağlı Kürdistan İşçi Ko-

mitesi, Ekim, Dostluk Dayanışma Derneği'nin düzenlediği eylemi, diğer Kürt ve Türk örgütleri desteklediler. Yürüyüşe yaklaşık 250 kişi katıldı. Mitingde GfbV'den Alexander Sternberg'in yaptığı konuşma dışında yürüyüşü düzenleyenler adına Almanca, Türkçe ve Kürtçe birer konuşma yapıldı. Kürtçe konuşmayı bir arkadaşımız yaptı.

Halkımızın katliamlarla karşı karşıya bulunduğu bir zamanda biz Kürdistanlılar sessiz kalamayız. Katliamlara ssesiz kalmak, yeni katliamlara olanak vermek anlamına geliyor. Gün halkımızla dayanışma günüdür. Zaferin bir gün halkımızın olacağına kuşumuz yok.

Mérxas

Alexander Sternberg İle Ropörtaj:

“3 Yaşındaki Bebek Gözlerimizin Önünde Can Verdi”

S. ARDIL: Sayın Alexander Sternberg, 6-15 Eylül 1988 tarihleri arasında Irak Kürdistanı'ndan gelen mültecilerin kamplarında inceleme gezisi yaptınız. Neden böyle bir geziye gereksinim duydunuz?

A. Sternberg : Gezimin iki amacı vardı: Birincisi kış mevsimi bölgede bastırmadan mültecilerin içinde yaşadığı koşulları yerinde görüp incelemek; ikincisi ise uluslararası politik arenada çok sık tartışılan Irak silahlı kuvvetlerinin sivil Kürt halkına karşı son saldırılarında da zehirli gaz kullandığını kanıtlamak idi.

□□ Gözlemleriniz ve incelemelerinizin sonucu Irak silahlı kuvvetlerinin Kürt halkına karşı son saldırısında zehirli gaz kullandığını gösteren somut kanıtlar elde edebildiniz mi?

□□ Evet. Elimizde bu konuda kanıtlar var. Bölgede bir Kürt doktorunun yardımı ile girdiğimiz -normal koşullarda giriş ve çıkışlar denetim altında idi- Yüksekova ilçe hastanesinde tedavi edilmekte olan 9 çocuk gördük. Söz konusu 9 çocuktan 6'sında zehirli gazın etkileri açıkça görülüyordu. Bizim ile birlikte gelen profesyonel bir fotoğrafçı bu çocukları görüntüledi. Ancak hastalar için tutulan hastalıklarında ise tedavi gerekçesi olarak yetersiz beslenme ifadesi kullanılmış. Resmi kayıtlarda da bu böyle. Ancak doktor da çocuklarda zehirli gaz kullanıldığını gösterir belirtiler olduğunu söyledi. Örneğin deride meydana gelen renk değişikliği, sinirsel bozukluklar, iştahsızlık ve yemeğe karşı tepki, çevreyi algılamama vb. Bu belirtiler özellikle tabun ve sarin karışımı zehirli gaz

Alexander Sternberg, Gesellschaft für Bedrohte Völker (Baskı Altındaki Halklarla Dayanışma Örgütü) adlı insan haklarını savunan kuruluşun Ortadoğu uzmanıdır. 60'lı yıllardan bu yana Kürt sorununa ilgi duyan A. Sternberg, 6-15 Eylül 1988 tarihleri arasında Türkiye Kürdistanı'na giderek, Irak Kürdistanı'ndan gelen mültecilerin durumunu inceledi. Bu ropörtajı 30 Eylül 1988'de arkadaşımız S. Ardıl Göttingen kentinde yaptı.

bombasının etkisi olarak kendisini gösteriyor.. Kaldı ki Irak rejiminin Kürdistan'da hardal ve sinir gazı karışımı bir bombayı çokça kullandığı biliniyor. Bunun dışında mülteciler, hardal gazından yaralanan çok sayıda insanın 15 gün yaya olarak katledilen uzun yolculuğa dayanamayıp yaşamlarını yitdiklerini de anlatıyorlardı. Bunun yanı sıra sınırı geçtikten sonra da kimyasal silahlardan yaralandığı açıkça göze çarpan insanların daha toplanma yerlerinde iken Türk ordusu tarafından ambulans veya askeri helikopter ile bölgeden hemen uzaklaştırıldığı da anlatılıyor..

Ağır yaralı insanların nereye götürüldüğü bilinmiyor mu, bu konuda yakınlarına bilgi verilmiş mi?

□□ Hayır. Kanımca Türk yetkililer yabancı basından kimyasal silahlardan yaralanan insanları saklamak için apar topar götürmüş.. İki kez uğradığımız Artuş kampında sürekli gözleri yaşaran, öksüren insanların dolaştığını gördük. Bize gaz bombası saldırısı sonrası bunların meydana geldiğini söylenen bu insanlar ilaç isteminde bulundular.

□□ Sız orda iken hiç ölüm olayı ile karşılaştınız mı? Bunların nedenleri biliniyor mu? Örneğin aşırı yorgunluk ve bitkinlik mi, yoksa zehirli gaz mı?..

□□ Bunu tespit etmek oldukça güç. İlk incelemede bulunduğumuz Artuş kampında bir gün evvel 20 kişinin öldüğü söyleniyordu. Özellikle de bitkinlik ve soğuktan olduğu söylendi.

Oradayken de üç yaşlarında bir bebek gözümüzün önünde can verdi.. Derisinin rengi değişmişti. Sinir gazı belirtileri de vardı.. Hemen gelen sağlık ekipleri cenazeyi apar topar alıp ambulans ile götürdüler. Nereye götürdükleri ise bilinmiyor..

□□ Ölenler için herhangi bir belge tutuluyor mu? Örneğin ölüm kağıdı veya ölüm nedenini gösterir herhangi bir belge söz konusu mu?

□□ Hayır. Herhangi bir işlem söz konusu değil. Belediye başkanı geçici kamplardan bazı yaralıların Hakkari hastanesine kaldırıldığını bize söylemişti. Bunun üzerine aramızdaki işbölümüne göre profesyonel fotoğrafçımızı araştırma yapmak üzere Hakkari hastanesine yolladık. Ancak fotoğrafçının dolaşmasına izin verilmemiş. Daha sonra çağırılan MIT Bölge görevlisi eşliğinde kendisine sadece o bölgenin hastaları gösterilmiş. Bunun dışında Van ve Diyarbakır askeri hastanelerinde Kürt mültecilerin tedavi gördüğü de biliniyor. Büyük olasılıkla zehirli gaz kurbanlarıdır..

□□ İzinimizle konuya ilişkin bir ara sorum olacaktı. Şimdiye kadar anlattıklarınızdan mültecilere yönelik sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu görünümü var, öyle mi?

□□ Gerçekten de sağlık hizmetleri korkunç kötü. Dışa karşı propaganda amacıyla kurulan Uzunsirt ve Diyarbakır Üniversitesi yakınında kurulu olan iki kampta bile durum aynı. Basında “Çadırkent” olarak nitelenen, içine birde banka kurulan bu kampta 10 bin kişiye tek bir sağlık çadırı hizmet götürüyor.

Foto: Copyright, A. Sternberg-Spohr

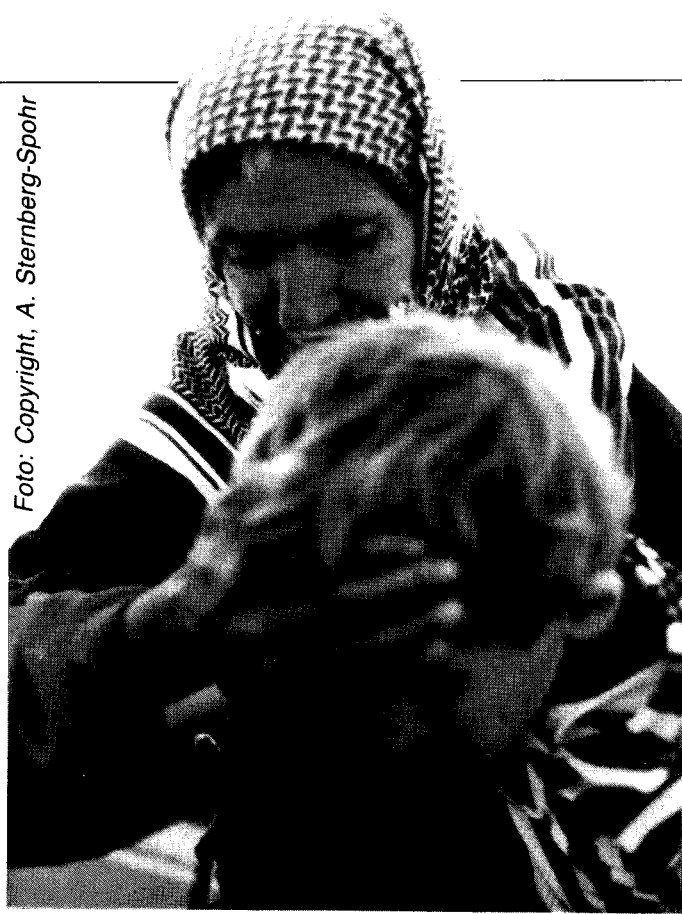
Uzunsirt'taki kampın sağlık işlerinden sorumlu doktor aynı zamanda Yüksekova ilçe hastanesinden, dolayısıyla çevredeki 80 bin kişinin de sağlığından sorumlu. Kendisine yardımcı olması için bir diş doktoru -ki onun da kendine göre yoğun işleri vardı- birkaç hemşire ve hasta bakıcı verilmiş. Kısacası bu kadro ile insanların sağlık sorununun üstesinden gelmek olanak dışı.

Oysa mültecilere yönelik özel bir sağlık programı yapılmalıydı. Irak Kürdistanı'nda Tifo salgını (özellikle Süleymaniye bölgesinde), bazı yerlerde ise kolera olayına rastlandığı biliniyor. Bundan ötürü de tüm mültecilere vakit geçirmeksizin ilk elden aşı yapılması gerekirdi. Ancak biz ordayken bu yönde hiçbir adım atılmadığını gözledik. Kısacası başta da belirttiğim gibi sağlık sorunu çözümlenmemiş.

□ Türk basını kısa dönemde kurulan "çadırkent"lerden övgü ile söz ediyor. Siz orada iken kaç tane mülteci kampını gezdiniz ve söz konusu "çadırkent"ler gerçekten de vazıldığı gibi mi, yoksa Özal hükümetinin kuru bir propagandası mı?

□□ Gezimiz esnasında 4 "kışlık kamp"ta, 3 de geçici kampta inceleme yapma olanağı buldum. Geçici kamplar Irak-Türkiye sınırında geçici toplanma yerleri konumunda. Mülteciler buradan bir kaç gün sonra kışlık kamplara taşınıyor. Geçici kamplardan biri Artuş'ta diğeri ise Çiğli (Her ikisi de Çukurca bölgesinde). Sürekli kamplar ise Uzunsirt, Suüstü (Yüksekova yakınlarında) her birinde 10 bin mülteci barınıyor; diğeri ikisi de Silopi ve Diyarbakır'da. Kendisinden çokça bahsedilen, her iki "Çadırkent" (Diyarbakır ve Uzunsirt), Türkiye normlarına göre gerçekten de kısa dönemde kuruldu. Çünkü İçişleri Bakanı Kalemli, buraya

Foto: Copyright, A. Sternberg-Spohr

çok sayıda uluslararası basın temsilcileriyle gezecekti. Diyarbakır "çadırkent"ine ise, Başbakan Özal gelecekti, onun için kuruldu. Olay propaganda niteliğinde idi. Diğer kamplarda ise bu hızlilik kesinlikle söz konusu değil. Ancak dışı karşı şov amacı ile kurulan "Çadırkentler" bile bölgenin iklim koşullarına hiç de uygun değil. Örneğin Suüstü kampı, 2 bin metre yükseklikte. Geceleri ısı şimdiden sıfırın altına düşüyor. Ekim ortalarından itibaren ise kar yağışı gündeme gelecek. Aralık ayında karın kalınlığının 2 metreye ulaşacağı, ısının ise -25 ile -30 dereceye düşmesi bekleniyor. O zaman da insanlar burada donarak ölecekler. Diyarbakır'daki Çadırkent'te 10 bin insan için 6 tuvalet kurulmuştu. Ancak altıyapı tesisleri (kanalizasyon vs.) yoktu. Yarım gün sonra tuvaletler kullanılmaz hale geldi. Düşünün 10 bin insan. İnsanların boş araziye gitmesine de izin verilmiyordu. Üç gün sonra kampı müthiş bir lağım kokusu kapladı. Doktorlar çocukların yüzde 90'nın bağırsak ve mide hastalıklarına yakalandığını söylü-

yorlardı. Biz de öyle. Ancak battaniyelerin dağıtım yerine geldiğimizde, mültecilere battaniyenin dağıtıldığını değil, para karşılığı verildiğini gördük..

□ Sayın Sternberg, isterseniz şimdi de söyleşimizi Irak Kürdistanı'ndan gelen soydaşlarımız üzerine yoğunlaştıralım. Biliyorsunuz Türkiye'de bu konuda kasıtlı ve yanlış haberler moral bozukluğu olsun diye yaygınlaştırıldı. İnsanlarımızın üzerinizde bıraktığı ilk izlenimleri anlatır mısınız?

□□ Mülteciler ile ilişkilerde kendi çevirmenlerimiz aracılık yaptı. Ayrıca ben de biraz Kürtçe biliyorum. O açıdan ilişkilerimiz oldukça rahat idi. Göze ilk çarpan şey mültecilerin disiplini ve ağırbaşlılığı idi. Bizim karşılaştığımız insanların çoğunluğu Zaho, Mergasor, Navelekan bölgelerinden geliyordu. Yoğun gaz saldırıları arasından çıkıp gelmişler. İnsanların disiplini 10-15 günlük 2000-2500 metrelik geçitleri aşıp gelen yorucu "yolculuk"tan, bitkinlikten çok örgütlü oluşlarından geliyordu..

İnsanlarımızın disiplininin ve örgütlülük düzeyinden konuştunuz. Buna ilişkin bir sorum olacak. Geçtiğimiz haftalarda Türk gazeteleri "Pêşmerge"ler arası bir çatışmayı" haber olarak verdi, ve bir kişinin öldürüldüğünü de söyledi. Kısacası bize öyle geliyor ki, Türk yetkilileri kamplarda kaos ve halk içinde moral bozmak için de "Kürtler arası bir çatışma" havası yaratmaya çalışıyor. Belkide bu yöntemle Türk yetkilileri, ileride de mültecileri zor durumda bırakmak için başvurabilirler. Buna ilişkin gözlem ve bilgileriniz varsa aktarır mısınız?

□□ Gezdiğimiz her mülteci kampında, Kürtlerin oluşturduğu Kamp Konseyi ile karşılaştık. Bu konseylerde hem Irak Kürdis-

yorlar. Eğer bu böyle giderse, kampta bulaşıcı hastalıkların yayılması heran için sözkonusu olabilir. Çeşmeler de kurulumuş ama, su yeterli değil.

İ Mültecilerin beslenme ve diğer gereksinimleri nasıl çözümlenmiş?

□□ Çadırkentte yaşayan 10 bin kişi için 8 büyük yemek kazanı kurulmuş. Her kazandan ancak bin kişi için karavana olanaklı. İnsanlara günde bir kez sıcak yemek veriliyordu. Oysa konuştuğumuz ahçı yalnız üç gün için kiraladığını söyledi. Bu da, bankaların ve dünya basınının orada olduğu günlere rastlıyordu...

Yalnız duymadıysam üç gün dediniz?!

□□ Evet, salt üç gün için kiralınmış. Gerçekten de üç gün sonra kampta sıcak yemek dağıtılmadı. Diğer bir olayı daha anlatmak istiyorum. İçişleri Bakanı Kalemli'nin, Uzunsirt kampına geldiğinin akşamı battaniye yüklü kamyonların kampa geldiği görüldü. Olayı uzaktan izleyen gazeteciler battaniye dağıtıldığını zannedi-

tanı'ndaki silahlı direnişi yürüten Kürt partilerinin temsilcilerinin yanı sıra, kitle içinde saygınlığı olan kişilikler de bulunuyor; örneğin din adamları gibi. Bu konseyin başlıca görevi kamp yaşamını düzenlemek, çalışmalarını koordine etmek, istemleri gerekli yerlere iletmek ve disiplini sağlamak. Bir nevi kendi kendini yönetme. Ben orada iken yalnız bir olaya tanık oldum. Bildiğiniz gibi Irak yönetimi, karşıt propaganda olsun diye dünya basınını helikopterlerle Zaho'ya götürmüş ve onlara söz konusu günde Türkiye'den kalabalık bir mülteci grubunun aftan

lileri havayı yumuşatmak için Türk yetkililerine burada kalın konuğumuz olun, birlikte çay içelim ve bu arada konuşacaklarımızı konuşalım der. Derken Türk yetkililer üç saate yakın Kampta kalır. İşte bundan dışardakiler (yani yetkililer ve basın) bir rehine olayı yarattı. Akşamleyin de kampta arama yapılmış. Sözüm ona sızma varmış... Oysa işin özü sızma değil. Kamptaki Kürtlerin örgütlülüğünü yıkmak istiyorlar. Böylece kampı polis kontrolü, dolaşımı ile kendi denetimleri altına alacaklarını zannediyorlar. Eğer uluslararası kamuoyu bu gelişmeyi

duygusu gözle görülür nitelikte. Oyle ki, Hakkari bölgesinin valisi ve diğer yetkililer bile Türkiye Kürtlerinin gösterdiği dayanışma ve duyarlı tavırdan çok etkilenmişti. Kendiliğinden yardım komitelerinin oluşturulması, Kürt asıllı milletvekillerinin olayla yakından ilgilenmesi, halkın özverili çabası bunun göstergesi. Hükümette bundan ötürü bu ilişkileri kısıtlamak, dayanışmayı asgariye indirmek için de çaba harcıyacaktır. Bunun yanı sıra bildiğiniz gibi mültecilerin Türkiye tarafında akrabaları var. Bundan ötürü de onlar haklı olarak akrabalarının yanında kalmak

Ağustos'ta sınırda yoğunlaştı. Bu sayı Cenevre görüşmelerinin başladığı dönemde daha da arttı. Özellikle Irak'ın düzlük bölgeleri zehirli gaz bombardımanına tutması burada etkin oldu. Uludere bölgesinde sınıra gelip dayanan onbinlerce mültecinin sınırı geçmesini, karşı tarafta sipere yatıp nişan alan komando birlikleri engellemeye çalışır. Ancak binlerce insanın askerler üzerinde yarattığı psikolojik baskı etken olur. Mülteciler sonuçta sınırı zorlayarak içeri girerler. Türk silahlı kuvvetlerinin bu geçişi engellemesi için her mülteciyi ortadan kaldırması gerekirdi. Dünya, Kürdistan ve Türkiye kamuoyunun durumdan haberdar olması Türk yetkililerinin elinde seçenek bırakmadı.

☐ Kanınıza göre Kürt mültecileri için neler yapılabilir veya neler yapılmalıdır?

☐☐ Bence işin can alıcı yanı Kürt mültecilerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin "merhametine" kesinlikle terkedilmemesi. Türkiye geçici olarak aldığı söylediği mültecilerin, üçüncü bir alıcı ülke buluncaya kadar kalabileceğini söylüyor. Mültecilere kampta tekrar geri alınmak üzere çeşitli soruları içeren bir dilekçe dağıtılmış. Bu dilekçede örneğin mültecilere "hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?" diye soru yöneltilmiş. Bildiğiniz gibi 1951 Cenevre Kovansiyonu'nun mültecelere ilişkin bölümü TC'ni bağlamıyor. Ancak bu konuda uluslararası kamuoyunun duyarlı tavırı karşısında Türkiye kendisini birtakım formalitelerin arkasını gizliyemez. Örneğin Özal bile daha sonraları mültecilerin bahara kadar kalabileceğine değinmek zorunda kaldı. Bu onun kişisel görüşü değil. Karşı karşıya kaldığı uluslararası baskı böylesi bir açıklama yapmasına neden oldu. Ancak Türkiye örneğin Uluslararası bir delegasyonun kontrol yapmasına hala

(Devamı 17. sayfada)

Foto: Copyright, A. Sternberg-Spohr

yararlanmak için geri döneceğini bildirmişti. Aynı dönemde Türkiye tarafındaki Silopi kampında, Irak hükümetinin sızdırdığı ajanları ile Kürt mülteciler arasında kavga çıkıyor. Ve mülteciler bir Irak ajanını linç ediyor. Olayın özü bu.

Diğer olay ise şu: Uzunsirt kampında kamp Konseyi Türk yetkilileri ile görüşmek ister. Yiyecek, temizlik ve diğer sorunları anlatmaya başlayan Kamp Konseyi daha konuşmasını bitirmeden -daha görüşmenin ilk onbeş dakikasında- Türk yetkilileri konuşmayı kesmek ister. Bunun üzerine konsey yetki-

dikkatle izlemezse, Türk yetkilileri keyfi davranış içine girebilir.

Mülteciler ile yöre halkı arasındaki ilişkilerin sınırlandırıldığı söyleniyor...

☐☐ Mültecilerin geldiği ilk günlerde ilişkilerin kontrolü oldukça zordu. Ancak Özal'ın, kamp gezisi sonrası durum değişmiş. İlişkiler engelleniyor. Bildiğiniz gibi Diyarbakır halkı politize bir halktır. Yurtseverlik duygularının güçlü olduğu bir yerdir. Türkiye Kürtleri kendi insanlarına karşı çok sıcak duygularla yaklaşıyor. Dayanışma

istiyorlar. Ancak bürokratik engeller buna olanak vermiyor. Türk yetkilileri, hakları olmamasına karşılık bunu açıkça engelliyorlar. Sınırı geçtikten sonra çok sayıda insan zaten yetkililere başvurmadan akrabalarının yanına gitmiş. Ama bu sorunun daha gündemde kalacağını zannederim.

Mülteciler sınır geçişleri nasıl değerlendiriyor. Bilirsiniz Türk yetkilileri ilk önceleri kapıları açmadı.

☐☐ Oldukça kabark sayı da mülteci, ilk kez 21-22

Mülteci kamplarında 3 günlük izlenim:

“Kürtler Türkiye’de değil, Kürdistan’da Yaşamak İstiyorlar...” • Heike N.

Geçtiğimiz günlerde F. Almanya’dan bir basın grubu, Saddam rejiminin Kürt halkına karşı uyguladığı jenosidden kurtulup Türkiye Kürdistanı’na sığınmak zorunda kalan mültecilerin durumu incelemek için Kürdistan’a gitti. Basın grubu içinde Kürtçe ve Türkçe bilen bir Alman dostumuzun gazetemiz için yazdığı izlenimlerini özet olarak yayımlıyoruz.

D. KOMKAR Redaksiyonu

30.9.1988, Cuma

Saat birde uçağımız Van’a gitmek üzere Ankara’dan kalktı. Günlerce Türk basınıni takip etmiş, kamplarla ilgili yeni haberleri bir bir okumuştuk. Daha bir hafta önceye kadar Özal, Kürtleri kendine mal etmişti; onların ne kadar minnettar olduklarını, Türkiye’yi ve Türkleri ne kadar sevdiğini okuyucuyu bıktırana kadar tekrarlamıştı.

Gazetelerde, kaç Kürdün nereye gitmek istediği yazıldı. Kanada, Avustralya, İsveç ve F. Almanya başta olmak üzere çeşitli ülkeler sıralanmıştı. İsveç ve F. Almanya neyse, fakat şehir bile görmeyen bu Kürt aileleri Kanada ile Avustralya’yı nereden tanısınlardı? Belli ki bu da kendi istekleri ile değil, Türk hükümetinin eli ile hazırlanmıştı. Yine de gitmek isteyenlerin sayısı sığınmacıların yüzde onunu ancak bulmuştu. Kürtler, Türkiye’de değil, Kürdistan’da kalmak istiyorlardı, ve onlara göre şu anda buldukları yer de Kürdistan idi.

Uçağımız saat iki civarında Van’a indi. Toplam üç kişiydik. Bir Alman muhabiri, bir fotoğrafçı ve ben. Bizden başka Danimarkalı bir heyet daha aynı uçakla gelmişti. Arkadaşlarımız bagajı beklerken dışarı çıkıp üç günlüğüne bir taksi kiraledim. Şoförle anlaştıktan sonra yola çıktık. Kontrollerde hiç birimiz Türkçe konuşmayacak, şoför bizimle İngilizce konuşacaktı. Turistlerin geldiği yerlere kadar turist diye geçinecek, turistik olmayan yerlere gelince basın mensupları ve

Foto: Heike N.

Yüksekova kaymakamının özel misafirleri olacaktık. Şansımız vardı, çünkü **Şivelan**’a kadar hiç bir kontrolle rastlamadık. Şivelan yol kavşağında jandarmalar bekliyordu ve arabamızı durdurdular. Muhabirimiz bize daha önceden, pasaportumuz yerine kimliklerimizi göstermeyi, “kimliği alıp geri vermezlerse biz yine Türkiye’yi terkederiz. Fakat pasaportumuzu alırlarsa yandık.” diye tembihlemişti. Böylece kimliklerimizi verdik ve ne istediğimiz soruldu. Biz, daha önce anlaştığımız gibi şoföre kaymakamın misafirleri olduğumuzu tercüme ettirdik ve sadece bu şekilde işi kurtardık. Çünkü Yüksekova yolu hem turistlere, hem de kampı ziyaret etmek isteyenlere iki haftadır kapalıymış.

Böylece yolumuza devam ederek kampa yaklaştığımızı yol kenarında,

küçük bir çalı çırpı olan kadın ve çocuklardan anladık. Bir virajdan sonra kampı gördüğümüzde ilk olarak yavaş giderek bakmaya karar verdik. Yolun solunda dağlar, çirliçiplak tepeler, yolun sağında Zap nehri ve arkasında tek bir köprü ile ulaşılabilen mülteci kampı. Köprü başında polis çadırı.. Kampın etrafı tel örgülerle sarılmış, çadırların arasında oynayan çocuklar. Zap’ın bulanık sularında çamaşır ve bulaşık yıkayan, renge-renk giysili kadınlar ve kampın arka taraflarında toplanmış peşmergeler.

Kampın yakınından geçerek Yüksekova’ya devam ettik. Otel tutup, sonra ne yapacağımızı konuştuk. Yüksekova’da muhabirimizin arkadaşı olan bir genç ile görüştüğümüzde, kampın her gün saat on ile onbir buçuk arasında ziyaret-

çilere açık olduğunu öğrendik. Emin olmak için muhabir arkadaş ile bu Kürt genç kaymakama gidip bunun doğru olduğunu öğrendiler.

1.10.1980, Cumartesi

Ertesi sabah erken kalkmak üzere otelimize gittik. Sabah saat altı buçukta kalktık. Kampa girip fotoğraf çekemeyeceğimizi öğrenince, gizli birkaç fotoğraf çekmeye çalıştım. Bir tepeden aşağıya fotoğraf çekmek mümkün olmadığı için kamptan iki defa geçerek fotoğraf çekip filimleri kurtardıktan sonra köprüye yaklaştık. Ne istediğimiz sorulduğunda Doktor Mustafa ile randevumuz olduğunu söyledik. Malesef bu bahane ile de hemen kampa giremedik. Doktor Mustafa’nın henüz gelmediğini, saat onda gelmemiz gerektiği-

ni söylediler. Böylece tekrar Yüksekova'ya dönüp kahvaltı ettikten sonra gene kampa geldik. Saat dokuz buçuk idi. Bizi içeri aldılar, fakat ziyaret saatleri henüz başlamadığı için polis çadırına gönderdiler.

Polislerin çadırı mültecilerinkinden çok farklı idi. Mültecilerin çadırları incecik, beyaz bir bezden, kara toprağın üstünde kurulu iken, polislerin kaldığı çadır kalın, haki renginde, büyüktü. Girişin yanında çay takımı ile tüp, karşısında bir masa ile birkaç sandalye, tahta bir sıra vardı. Çadırın arka tarafında, tahattan kurulmuş sahne gibi yatak yeri. Masaya oturmamız istendi. Oturduğumda, masanın üzerinde İngilizce, Türkçe ve Arapça yazılı "ünlü" dilekçeleri gördüm: Dilekçelerde "Adınız-Soyadınız; Doğum Yeri; Ailede Kaç Kişi Var; Irak'a Dönmek İstiyor musunuz?; Hangi Ülkeyi Tercih Edersiniz?" soruları yazılıydı.

Biz beklerken polisler çadıra girip çıkıyordu. İçlerinden biri tercümanlık yapıyordu, biri de elinde liste, ona isim söyletiyordu. Tercüman mikrofona sarılıp, "filan kes acele bêt!" diye anons ediyordu. Ekmek arabası gelmişti. Normal olarak nasıl taş-toprak kamyonlara yükleniyorsa, o biçimde ekmek yüklü bir kamyondu. Dağıtım için aile reisleri çağrılıyordu. Pêşmergeler çadırın önünde toplanmaya başladılar. Birdenbire biri içeri girip tercümanla tartışmaya koyuldu. Konuşmayı tam takip etmedim. Sadece pêşmergenin bıktığını, her gün her gün, çağrıldığını, tercümanın da onun sinirlerini yatıştırmaya çalıştığını anladım. Her neyse, işin ilginç tarafı; birdenbire jandarma olsun, polis olsun, yıllarca inkar edilen bir dili biliyor, çekinmeden Kürtçe konuşuyorlardı...

Bu ara doktor Mustafa çadıra geldiğinde, ne istediğimizi anlattık. Ziyaretçi defterine yazılmamız istendiğinde, muhabirimiz, sadece üçümüzün de soyadını yazdı. Her yerde kontrol var, daha bir hafta önce, referandum günlerinde Ankara'dan Kürdistan'a yolculuk

yaptığımda beş defa kimlik kontrolüne rastlarken, ne kampın girişinde, ne de burada, komutan çadırında, kimlik bile sormadılar! Belli bir pêşmerge ile görüşmek istediğimizi söylediğimizde çağırdılar. Saat on olmuştu, çadırın önünde onunla karşılaştık. Muhabirimiz benden bu pêşmergenin ailesi ve çocuklarıyla fotoğraf çekmek istediğimizi Kürtçe söylememi rica etti. Ben söylediğimde etrafımızdaki memurlar birdenbire taş kesildiler. Kürtçe anlamayan, daha önce liste elinde tercümana isim söyleten polis heyecanla "ne dedi, ne dedi?" diye sorunca, anons eden memur da söylediğim cümleyi Türkçeye çevirdi. Bir ara kararsızlık başladı. Görüşmek istediğimiz pêşmergeyi polis çadırına soktular. Yanına birkaç polis ve jandarma dikteler. Tabi ken-

"basın mensuplarının hepsi aynı... Gaz bombasından başka bir bildikleri yok... Sen de onlara inanma..." diye "nasihat" verdiler. Ben onlara yüz vermedim, arkadaşlarım cevaplarını versinler diye herşeyi aynen aktardım. En sonunda kampın içinde dolaşmaya karar verdik. Bu sefer fotoğraf makinesi olan herkesin yanına (ben ile fotoğrafçı) birer sivil polis koyarak, kampta gezmemize müsaade ettiler. Köprüden kampa girildiğinde polis çadırları yolun sağında, Kürtlerin çadırları ise, tel örgülerin arkasında yolun solunda bulunuyordu. Çadırlar düzensiz kurulmuş, aralarında iş yapan kadınlar, oynayan çocuklar, düşünen yaşlılar. Erkeklerin çoğu devamlı kamp ile polis çadırları arasındaki yolda geziyor.

Foto: Heike N.

dileri tercümanlık yaparken her zaman işlerine geleni çevirip, gelmeyi çevireyebiliyorlar. Şu anda ise konuşulanları anlayan kendi tercümanımız var olduğu için bizi çadırın önünde oyaladılar. Ne istiyoruz? Adamla konuşmayacakmışız.. Ya kampa bakacakmışız, ya da hiç... Bu kararsızlık içinde diğer tarafta bir arada duran üç polis, beni yanlarına çağırdılar. Bana

Bir yerde giriş var, bu yolu takip ediyoruz. İnsanlar merakla bize bakıyorlar. Polisler bizi adım adım takip ediyorlar. Yuvarlak, normal olarak beş kişilik bir çadır giriyorum. İçinde üç kadın oturuyor, yanlarında küçük, sapsarı saçlı bir çocuk. Çadırdaki fazla eşya yok, bir kenarda bir tüp duruyor. —"Durumunuz nasıl?" diye soruyorum. —"İyidir derler", ama ce-

vapları artık kalıplaşmış gibime geliyor.

—"Doyana kadar yemek veriyorlar mı?"

Kadın bir köşede domates göstererek, ekmek, soğan, öyle şeylerin verildiğini söylüyor.

—"Burada kaç kişi kalıyorsunuz?" diye soruyorum.

—"İki aileyiz. Ana, baba, çoluk çocuk," diyor. Fakat sayı olarak kaç kişi olduğunu sorduğumda sadece bir el işaretleriyle sağ, solu ve çadırın önündeki çocukları gösteriyor.

—"Geceleyn soğuk oluyor mu?" diye sorduğumda:

—"Çok soğuk" diye cevap verip, bir keçe parçası uzatarak ağlarcasına ondan başka örtünecek bir şey bulamadığını söylüyor. Yirmi çocuğun soğuktan öldüğünü söylüyor. Bunu o an araştırmak mümkün değil. Ama söylediklerinin hiç de abartma olmadığı ortada.

İnsanlarla daha çok konuşmayı çok isterdim, ama polis bizi hiç rahat bırakmadı. Polise bazı şeyleri sormaya başlıyorum. Gaz bombası meselesini kesinlikle yalanlıyor. Ben en azından Halepçe'nin inkar edilmesi mümkün olmadığını söylediğimde, susuyor. Bu kamptakilere karşı kimyasal silahların kullanıldığını gösteren bir ipucunun bulunmadığını da söylüyor.

Tabii ki inkar edecek. Çünkü kimyasal silahlar tarafından yaralanan insanları saklamaya yeterince vakitleri vardı!

Bu sefer eğitim sorununa değiniyorum. Türk gazeteleri, mültecilerin arasında okula gitmesi gereken 17 bin çocuğun bulunduğunu yazmışlardı. Irak'ta, kurtarılmış bölgelerde Kürtçe eğitim görüyor, Arapçayı ikinci dil olarak öğreniyorlarmış. Türk hükümeti, bunca bilinçli Kürte zorla Türkçe öğretmeye kalkarsa, bu insanlar susar mı?..

Polise eğitim sorununu nasıl halledeceklerini soruyorum. O, mülteciler için Kürtçe bilen özel hocaların getirileceğini söylüyor.

—"Peki, bu insanlara özel öğretmen getirirseniz, yerli halk da çocuklarını o okullara göndermek istemez mi?" diyorum.

Polis bu soruma kaçınarak cevap veriyor.

—“Zaten, bu insanların çoğunun Hakkari tarafında akrabaları var” diyor.

Bir yerde sacda ekmek pişiren kadınlar görüyorum. Polis övünerek:

—“Biz bunlara un verdik, sac verdik. Tuvalet de yaptık. Fakat bu insanlar yaptığımız fedakarlıkların değerini bilmiyor, yaptığımız tuvaletleri yakıp yikiyorlar,” diye ekliyor.

Kamp çirliçiplak dağların arasında, çirliçiplak bir ovadadır. Kadınlar, çocuklar, çalı çırpı toplamak için her gün daha da uzaklara gitmek zorunda kalıyorlar. Yakıt yok, tüp de yeterince ısı vermiyor.

Fotoğraf çekmeye son verdiğimde yanımdaki polis bana ziyaret defterinde, isimimizin karşısına imza atmamız gerektiğini söylüyor. Hemen nedenini anlıyorum. Demek ki o, bir tek soyadlarımızın yazılı olduğunu görmüş ve hangi ismin ki-me ait olduğunu çıkaramadığı için imza atmamızı istiyor. Ben bunu muhabirimize söylüyorum. O, zorlama olmadığımı takdirde hiç bir şey yapmayacağımızı söylüyor.

Bu şekilde kampı terk ediyoruz. Fotoğrafımız son olarak kampın karşısındaki tepeye çıkıyor, son bir resim çekmek istiyor. Orada birdenbire Avrupalı olup İngilizce konuşan bir adam karşısına çıkmış, demiş ki: —“Aman ne olursunuz, bizi çekmeyin, zaten burada çalışırken çok zorluk çekiyoruz.”

Tepede bir Kızılhaç ekibi çadır kurmuş.

Son olarak Yüksekova'ya dönüp bir şey yiyoruz. Fazla beklemeden Van'a gitmek üzere tekrar yola çıkıyoruz. Kampa varmadan ve kampı geçtikten sonra yine çalı çırpı toplayan kadın ve çocuklar yol kenarında yürüyorlar. Her virajdan sonra ha bundan sonra yok, ha bundan sonra yok diye düşünüyorum, ama yine de, yarım saat bile yanmayan, bir kucak dolu çalı çırpı uğruna kilometrelerce yürüyen insanlarla karşılaşılıyor.

Polisler bize, Yüksekova Suüstü kampının onbeş gün sonra söküleceğini

söylemişti. İnsanları daha sıcak, ağır bir kış görmeyen Akdeniz bölgesine götüreceklermiş. Gazetelerden, Türk hükümetinin asıl amacının ne olduğunu anlamak mümkündür: Bu insanları Akdeniz'e değil de, bir an önce Irak'a geri göndermek ve günden güne soğuyan havadan yararlanarak peşmergeleri çabuk karar vermeye zorlamaktı.. “Iraklıların mülteci olarak kabul olmaları söz konusu bile değilmiş...”

Kürdistan'dan görüntüler

Türkiye Kürdistanı'nın neresinde olursa olsun, sokaklardaki insanlar son derece ürkek, kendileri ile Türkçe konuşulduğu sürece gayet resmi davranıyorlar. Kürtçe konuşulduğu andan itibaren bu resmiyet bozuluyor, onların esas yüzleri ortaya çıkıyor, güler yüzlü ve cana yakın davranıyorlar.

Örneğin taksi şoförümüzle biraz samimi olunca, kendisinin 12 Eylül 1980'den önce DDKD'li olup, 13 Eylül'de tutuklandıktan sonra iki yıl Diyarbakır 2 Nolu'da hapis yattığını söyledi. Ayağında bir sakatlık vardı. Bunun işkenceden ileri geldiğini söyledi. Ona Şivan'ın son kasetini hediye ettik.

Van'daki çarşığı dolaştığımızda bir kilimci dükkanına girip ne aradığımı söyledim. Türkiye'de olduğu gibi dükkanıcı hemen yardımcı olacağını söyleyip bir çay ikram etti. Biraz konuştuktan sonra dil değiştirdik ve sohbetimiz daha samimi oldu. Van, bu ara kampları ziyaret etmek üzere yabancı ülkelerden gelen gazetecilerle dolu olduğu için, bizim de kampa gittiğimizi, benim de tercüman olduğumu söyledim. Genç satıcı kamptaki durumu merakla sordu. SHP ilçe başkanı olan eniştesini getirip sorularına devam etti. Sonra, kendi ailesinin 20-30 yıl önce Irak'tan Türkiye'ye yerleştiğini söyleyerek Van'daki Kürtlerin, mültecilerin geldiğini öğrenince yardım topladıklarını, ancak Türk hükümetinin bu yardımların kamplara ulaştırılmasına müsaade etmediğini üzülerek anlattı.

Akşamleyin muhabir ile

fotoğrafçı arkadaş, yemek yiyeceğimiz bir lokanta bulduklarını söylediler. Ben de meraklı idim. Lokanta üç katlı bir binanın en üst katında bulunuyordu, temiz ve titizce döşeli idi. Bir yanda yemek vitrini, temiz örtülerle kaplı masalar, bir yanda ise sonradan sahneye çıkacak müzik grubunun boş yeri.

Geldimizde pek kimseler yoktu, bizden başka daha bir grup turist, birkaç da elbiseli, kravatlı Vanlı erkek oturuyordu. Gitgide salon dolmaya başladı, ama yerin bu kadar aile lokantasına benzemesine rağmen gelenlerin hepsi erkek idi; hepsi temiz giysili, kravatlı... En sonunda, salon tıklım tıklım dolduktan sonra müzik grubu sahneye çıktı ve ben, bayan olduğumdan dolayı böyle yerleri tanımadığım için, girdiğimiz lokantanın gazino olduğunu

anladım. Saçları sarıya boyanmış bir kadın sahneye çıktı. Bu kadın bağıra çağırarak Türk sanat ve arabesk müziğinden parçalar sunarken, erkeklerin masalarındaki rakı şişeleri bir bir boşalıyordu. Biz kalkıp kaçmaya karar verdiğimizde, birdenbire tanıdığım bir müzik parçası başladı: Önce enstrümanlar çalmaya başladığında, bu parçanın, Şivan'ın ünlü “**Canê canê**” türküsü olduğunu anladım. Çok şaşırdım. Acaba bu kadın bu parçayı hangi dille söyleyecekti? Yoksa Türkler “ben yetim” gibi ona da birkaç saçma sapan söz uydurmuşlar mıydı? Hayır, kadın mikrofonu kaldırıp Kürtçe söyledi ve Kürtçenin anadili olmadığı da hemen anlaşılıyordu. Fakat salondaki insanlar coştukça coşuyorlardı... Türkü sona erdiğinde alkışların sonu gelmişti...

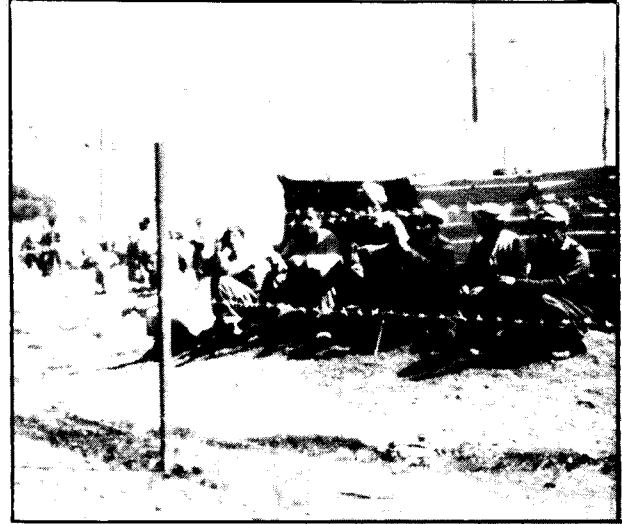

Foto: Heike N.

Alexander Sterberg İle Ropörtaj (Baştarafı 13. sayfada)

izin vermiyor. O açıdan Avrupa ülkelerine bu konuda görev düşüyor. Türkiye'ye bırakmaksızın kendi kontrolünde bir yardım programı gerçekleştirilebilir. Bu kısa dönemde gerçekleştirilmelidir. Önümüz kış.. Özellikle Yüksekova'daki mülteciler bugünkü koşullarla orada barındırılırsa, bu insanlar donarak ölecekler. Bölgede kışın şiddeti biliniyor... Türkiye hem istemediği, hem de olanakları olmadığı için herhangi bir önlem alacağına benzemiyor. Kaldı ki Türk yetkililer kampların İran'a yakın olmasından

hareketle kışın başlaması ile birlikte mültecilerin zorunlu olarak İran'a geçecekleri hesabı içinde. Böylece 20 bin insanı kendi başından savmış olacak. Diğer bir konu da Türkiye mültecileri Irak'a gitmeye zorlayacak. Ancak bu konuda Kürt örgütlerinin direnişi ile karşılaşacak kuşkusuz.

Sayın Sternberg bu söyleşi için size teşekkür ederim.

Bana böylesi bir olanak verdiğiniz için ben de size teşekkür ederim.

BONN'da BASIN TOPLANTISI

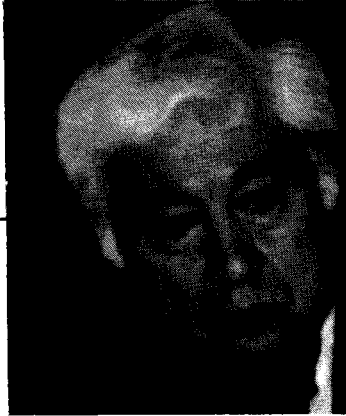
“Evren, Pinochet vb. kovuluncaya kadar gitmezler”

Tanınmış Alman politikacılarının çağrısı üzerine 14 Ekim 1988 tarihinde Bonn'da Basın Merkezi'nde, “Kenan Evren'in F. Almanya'yı ziyareti ve Türkiye'de insan hakları” konulu bir basın toplantısı yapıldı. Basın toplantısına SPD milletvekillerinden Ottmar Schreier ve Monika Ganseforth, Yeşiller milletvekili Karitas Hen-

sel'in yanı sıra, Türkiye'den de tanınmış yazar Aziz Nesin, DISK Genel Sekreteri ve SHP milletvekili Fehmi Işıklar ve SHP milletvekili Hüsnü Okçuoğlu katıldılar.

Türkiye'den toplantıya katılanların konuşmalarıyla sorulara verdikleri cevapları özet olarak sunuyoruz.

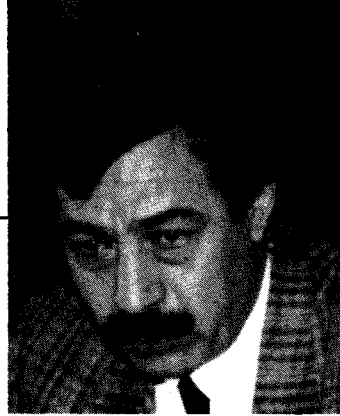
D. KOMKAR Redaksiyonu

AZİZ NESİN

“...Evren gelmeden önce, Türkiye'deki politik durumu kısaca özetlemek istiyorum. Ayrıntılara girmeye gerek yok. Türkiye'de baskının, işkencenin, anti demokratik uygulamaların temeli şu: Yanstılmak istenen Türkiye demokrasiye geçiyor, ülkede sivil bir yönetim var.” Bu doğru değildir. Üniformalı insanlar iktidardan çekilmişlerdir, onun yerine sivil insanlar gelmiştir. Ama yasaların kendisi askerleştirilmiştir. Anayasa başta olmak üzere bütün yasalar üniformalıdır. Yasalar üniformalı oldukça, o ülkede sivil-askeri yönetim var demektir. Ve demokrasiye geçilmiş demek değildir, Türkiye'nin bugünkü durumu budur. Bütün baskılar, korkutmalar, işkenceler bu yasalar yüzünden oluyor ve yasal olarak yapılıyor. Türkiye'de her alanda çifte standart uygulanmaktadır. Türk egemen sınıfı dışı karşı 'demokrasiye geçiyoruz' yalanını söylüyor. İçerde ise, militarist yasalarla hertürlü baskıyı ve anti demokratik uygulamaları yapıyor.

“...Evren, Pinochet vd. sonuna kadar gidemezler. Kovuluncaya kadar gitmezler.”

FEHMI IŞIKLAR

“... 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte 99 gün gözaltında kaldım, işkence gördüm ve 4 yıl tutuklu kaldım. 12 Eylül, dışardan planlanmıştır. Bu anlamda Türkiye'ye dış müdahale yapılmıştır. Milletvekili olduktan sonra resmi protokollerde Evren'in davetine katılmam gereken toplantılar vardı, katılmadım. Bugüne kadar da elini sıkmadım, çünkü o el, çok kötü kararlara imza koymuştu. Kendi elimi korumak istedim.

“... Halen 12 Eylül askeri rejiminin ideolojisi devam ediyor. Hapishane koşulları kötüdür. Açlık grevleri yapılmaktadır. Askeri mahkemeler halen görevlerini sürdürmektedirler. Sendikal hak ve özgürlükler çok sınırlıdır. Her yapılarına katılan, verilenle yetinen, kimliksiz, kişiliksiz ve suskun bir toplum yaratmayı amaçlayan mevcut anayasa değişmelidir. Bir genel af çıkartılarak, adil olmayan yargılanmalar sonucu hüküm giyenler aklanmalıdır.

“...Sanıyorum Evren şunu anladığı; insan öldükten sonra da yargılanabilir. Tarihte bunun birçok örneği var.”

HÜSNÜ OKÇUOĞLU

“... 12 Eylül militarist yönetimin ağırlıklı olduğu bir dönemdir. Türkiye'de insan haklarını, sendikal hak ve özgürlükleri yok eden, siyasi partileri kapatan, basını susturan, düştürce özgürlüğünü yok eden 12 Eylül için söylediklerimiz eleştirilebilir. Ama, bu, bunları yapanların yüzkarasıdır. Türkiye'de demokrasinin tüm kurumları yok edilmiştir.

“... Özellikle bugün Türkiye'de insan hakları konusunda güncel olan bir soruna değinmek istiyorum: Sığınmacı kamplarını gezmiş bir milletvekiliyim. Irak'tan gelen Kürt mülteciler -düzeltiyorum, sığınmacılar - bir mülteci statüsünde değildirler. Türkiye'nin bunları mülteci olarak kabul etmesi gerekmektedir. Ancak o zaman, BM Mülteci Komisyonu denetiminde, Kızılhaç ve Dünya Sağlık teşkilatının yardımlarıyla bu insanlara asgari yaşam koşulları sağlanabilir. Kürt mülteciler, çok kötü koşullarda yaşamaktadırlar. Esir kampı gibi etrafı tel örgülerle örülmüş çadırlarda barınmaktadırlar. Doğu'da sivillere yapılan baskılar diri diri gündemdedir.

Lı Berlina Rojava, dı roja 9.10.1988'an xwendekarên Kurd ji bo pêkanina liqê Berlina Rojava civinek pêk hat.

Wek tê zanin dı rojên 19-21.8.1988'an da lı Berlina Rojava ji bo pêkanina yekitiya xwendekarên Kurdistan, komcivinek pêk hatı bû. Lı ser vê yekitiyê, Komelên Xwendekarên Kurd, hewce dit ku, li hin dewletan da liq pêk bân.

Yek ji wan ji liqê Berlina Rojava ya KSSE bû. Dı civinê da nêzîki 50

Berlina Rojava:

Liqê KSSE Pêkhat

kes beşdar bûn. Ji bo rêvabırina KSSE liqê Berlin komiteyek ji 5 kesan hat hılbjartin.

Piştî hılbjartinê, hemi endam û hevalan ji bo kar û barên duweroj fikir û ramanên xwe gotin; pêşneyaran anin. Ji komita nû wan çend tiştan daxwaz kirin:

— Ji bo biranina Helebçê û piroz-

kirina Newrozê, dı rojên 16-21 Adarê da “Heftiya Kurdistan” pêk were,

— Divê Komele lı ser rewşa Kurdistanê û gelê Kurd civin, seminar, konferans û hwd. pêk bine ku, alem agahdar bibê,

— Her heyv şevên Kurdi pêk werin.

Piştî daxwaz û pêşneyaran hevalan, bı navê Komita Rêvabır hevalek kurt axift û komcivina yekem bı serfirazi pêk hat.

Ronahi.

Tuzla'da Yeni Bir Devlet Terörü:

“Öldürmeyip de Bırakalım mı?”

7 Ekim 1988'de İstanbul Tuzla'da polis, yeni bir katliama girişti. Sorumsuz ve yargısız dört kişiyi kurşuna dizdi. Polisin “dur ihtarına” uymadıkları için öldürüldükleri söylenen Kemal Sağıkpinar, İsmail Hakkı Adalı, Fevzi Yalçın ve Reha Şen'in vücutlarında yapılan ilk otopsi raporlarına göre ortalama 20-25 olmak üzere toplam 100 dolayında mermi çıktığı öğrenildi. Katledilenlerin bulunduğu arabaya ise 283 mermi isabet ettiği tespit edildi.

Olayın meydana geliş biçimi ve polisten çekindikleri için adlarını basına açıklamayan görgü tanıklarının anlattıkları şu gerçeği açık bir şekilde ortaya koymaktadır: Polis, yukarıda adı geçen 4 kişiyi yakalamak için değil, daha önce MIT ve polis merkezlerinde alınan ölüm kararlarını infaz etmek için pusu kurmuştur. “Terörist” oldukları ve İstanbul'da “geniş çaplı” eylemlere girişeceklerine dair çok “ciddi” kanıtlar olduğundan dolayı öldürüldükleri polis tarafından öne sürülen şahısların üzerlerinde yapılan aramada bir tabanca “bulunmuştur.” Bu silahın bile arabanın içinde bulunan kişilere ait olduğu tartışma götürür. Keza polislerin, katliamın boyutlarını kamuoyundan gizlemek için arabaya bizzat silahı bırakmış olması en büyük ihtimaldir. “Kolluk kuvvetleri”nin işlediği bu cinayet, devletin gözünde herkesin birer “terörist”, “yıkıcı” ve “bölücü” olduğunu; can ve mal güvenliğinin olmadığını bir kez daha ortaya koymaktadır.

Tuzla katliamı Türkiye ve T. Kürdistanı'nda tekil bir olay değil, 12 Eylül faşist darbesiyle birlikte uygulanan devlet politikasıdır. Bizzat Genel Kurmay Başkanlığı, jandarma ve

İçişleri Bakanlığı'na gönderdiği genelgelerde (bu genelgeler zaman zaman basına da yansıdı) “terörist” olarak nitelediği devrimci ve demokrat kişilerin “Yakala ve Öldür” muamelesine tabi tutulmasını telep

etmiştir. Bunun sonucu bir çok savunmasız kişi, (özellikle de Kürdistan'da) katledilmiştir. İşlenen her cinayetten sonra polis ve jandarma, “dur ihtarına uymadılar” gerekçesini ileri sürmüştür. Son olayda olduğu gibi polis “görevini” yerine getirmiştir. Bu şu anlama gelmektedir: Polis ve devletin diğer kolluk kuvvetleri istediği anda, istediği yerde, istediği kişiyi kurşuna dizme yetkisine sahiptir. Bu, mevcut Polis ve Selahiyet Yasası ile kanun haline getirilmiştir.

Geçtiğimiz günler de F. Almanya'da demokrasi turları atan faşist Evren, bundan yıllar önce idama mahkum olan devrimcilere atıfta bulunarak şöyle demişti: “Biz bunları asmayacağız da besleyecek miyiz?” Şimdi ise diktatörlüğün İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli “öldürmeyip-te bırakalım mı?” diyerek Türkiye'de rejimin yüzünü açık bir şekilde ortaya koyuyor. Gerçek şudur: Bu devlet tüm kurum ve kuruluşlarıyla uzaktan yakından demokrasiyle bir ilişkisi yoktur. O, Türk ve Kürt halklarına karşı bir terör mekanizmasıdır.

Batı Berlin'de Evren protesto edildi

15.10.1988 tarihinde faşist Cuntanın şefi Kenan Evren'i protesto etmek amacıyla bir yürüyüş yapıldı. Kürt, Türk ve Alman ilericilerinin katıldığı ve B. Berlin Türk konsolosluğu önünde yapılan mitingle son

baskı ve katliamların devam ettiği bir ortamda Kenan Evren'in “demokrasi” havarisi kesilmesine dikkat çekildi.

Ertesi gün (19.10.1988) Alternatif Liste'nin insiyatifi ile yapılan yür-

bulan yürüyüşte, faşist cuntayı lanetleyen sloganlar atıldı ve sömürgecilerin halkımız üzerindeki zulmü protesto edildi.

Bunu 18.10.1988'de şehrin Kreuzberg semtinde yapılan uyarı nöbeti izledi. Birlik Yolu, DİBAF, Kültür Merkezi, Kürdistan İşçi Derneği (KOMKAR üyesi) ve Türk Merkezinin katıldığı bu uyarı nöbetinde, meşaleler yakıldı; binlerce bildiri dağıtıldı, Evren cuntasından işlediği suçların hesabının sorulması istendi. Kürt halkının ulusal varlığının inkar edildiği, Kürdistan'daki

rüyüş ve mitinge 2 bin 500 civarında bir kitle katıldı. Basın ve TV eyleme büyük ilgi gösterdi, katılan insanlarla röportajlar yapıldı.

Eyleme Kürdistan İşçi Derneği olarak aktif bir şekilde katıldık, faşist Evren'e yönelik binlerce bildiri dağıtıp ve “Katil Evren F. Almanya'dan Defol!” sloganlarını haykırdık. TEVGER'in çıkardığı el ilanlarını yaygın olarak yapıştırdık. Eylemde ayrıca Irak Kürdistanı'nda halkımıza karşı yapılan soykırımı teşhir eden resimleri taşıdık, yayın satışı yapıldı.

Bawer

Danimarka:**Irak Kürdistanı Halkımızla Dayanışma Gecesi**

Irak Kürdistanı halkımızın içinde bulunduğu son duruma dikkatleri çekmek, Saddam rejiminin vahşetini teşhir etmek amacıyla Danimarka-KOMKAR olarak, 15 Ekim günü "Kürt Halkıyla Dayanışma" adı altında bir gece düzenledik. Oldukça coşkulu ve disiplinli bir şekilde geçen geceye, 1700 dolayında bir kitle katıldı.

KOMKAR üye ve sempatanları gecenin hazırlıkları için militanca bir çalışma yürüttüler. Kopenhag ve çevresini, gecenin afişleriyle donatılar. Danimarkalı bir çok kurum, kuruluş ve politik güçleri, halkımızla dayanışmaya çağırarak, kendileriyle bir dizi görüşmeler yapıldı. Bu çalışmalarımız sonunda meyvesini verdi. Danimarka Komünist Partisi, Sosyalist Parti, Sol Sosyalist Parti, Filistin Kurtuluş Örgütü ve Şili Komünist Partisi temsilcileri, gecemize katılarak birer konuşma yaptılar. Konuş-

macılar, KOMKAR'ın çalışmalarına büyük değer biçtiklerini belirterek, halkımızla dayanışma içinde olduklarını dile getirdiler. Ayrıca TEVGER Danimarka Komitesi adına bir arkadaş, ülkemizdeki son gelişmelerle ilgili bir konuşma yaptı.

Bunların yanı sıra, bir dizi demokratik ve ilerici parti, örgüt ve kişi mesaj göndererek dayanışmada bulundu. Gecemize Mesaj gönderen örgütler şunlardır:

KOMKAR-F. Almanya, KOMKAR-İsveç, Kürdistan Dayanışma Komitesi, İran KDP, Irak KDP, Partiya Demokratê Gelê Kurdistan, PASOK, Irak Kürdistan Cephesi, PPKK, KUK-SE, KUK Danimarka Komitelesi, KAWA taraftarları, SID (Vasıfsız İşçiler Sendikası), HARDI HANSEN-Danimarka'nın en büyük sendikasının başkanı, Prof. Lasse BUDTZ, Danimarka Sosyal Bakanlığı Göçmenler Dairesi adına KAREN

ANDERSEN, Sosyal Enstitüsü'nden Sosyolog CHRISTIAN HORST, Avukat THORKIE, Kopenhag Üniversitesi Profesörü ve İnsan Hakları İzleme Komitesi Danimarka Heyet Başkanı ERİK SİSBY, Milyo Partisi adına BIRGE SCHWANER.

Gecede Derneğimizin folklor ekipleri, özellikle çocuk ekibi büyük beğeni ile izlendi. Halkımızın tanınmış sanatçısı ŞIVAN söylediği türkülerle gecemize ayrıca renk kattı. Şivan'ın yanısıra Baran'da söylediği direniş ve halk türkülerıyla büyük ilgi gördü. Gecede Saddam'ın zulmünden kaçıp T. Kürdistanı'na sığınmak zorunda kalanlar için toplam 4500 kron'u yerine ulaştırdık. Kısaca, KOMKAR Danimarka'nın düzenlediği "Kürt Halkıyla Dayanışma Gecesi" şimdiye kadar Danimarka'da yapılan en kitlesel gece oldu.

JİYAN/Danimarka

Dışardan İçeriye Birkaç Satır:**PAŞANIN RUHUNA EL-FATIHA**

Değerli Dost,
(...)

Sana biraz da buradaki gelişmelerden bahsedeyim.

Geçenlerde açlar ülkesinden bir Paşa gelmişti. Adına ve endamina dünyada az rastlanan, yakın gelecekte ise nesilleri tükenmek üzere olan kanlı Paşalardan bir tanesi idi. Bu Paşa göçmen işçilerin ve mültecilerin kansasızlığına dair çok şey duymuştu, ama bunların bu kadar da kansız olacıklarını tahmin etmiyordu. Adamcağız nereden bilsin ki, tüm yaşamı boyunca sabah kahvaltılarında yediği yumurta, el-alemin memleketinde karşısına çıkacak ve kendisini rezil edecekti.

Her neyse, Paşa, baştan itibaren moralini yüksek tutmak için çok çabaladı. Daha uçaktan inmeden sempatik görünmeye çalıştıysa da, söyledikleriyle bir çuval inciri berbat etti. Dede, baba dostu olan meslektaşlarıyla yaptığı görüşmede "biz de uygar olmak istiyoruz. Her ne kadar sizler bizi Viyana kapılarına dayanmış barbarlar olarak tanıyorsanız da, bizi şu ünlü medeniyet topluluğuna

alın" diyerek, Orta Asya'dan bu yana en üstün ırk olan kendi ırkını gavurun eline peşkeş çekti.

Doğrusunu söylemek gerekirse Paşa'nın dostları sandığımız kadar da insafsız değildiler. Yüz yılların bol sömürülü dostane ilişkisinin hatırı için Paşa'nın döktüğü göz yaşlarına dayanamıyarak "aman ağlamayın. Siz bize bekleme yaptığınız sürece derdinizin dermanınız" diye teselli ettiler. Şu dostane eklemeyi de unutmadılar: "başınız bile ağırırsa yanındayız." Bu melankolik ve göz yaşartıcı havadan sonra dostlar kucaklaştı, allı pullu bayraklar altında yenilip içildi. Ense si kalın, kafası büyük, beyni ise küçük olan Paşa, yediği kazıklardan hoşlanır bir şekilde etrafa pekte Orta Doğu insanına mahsus olmayan gülücükler gönderiyordu.

Arada kayan, ancak hatırlandıkça keyfi kaçırın yumurta bu zevke gölge düşürmekteydi. Zevkle yumurtanın ne ilişkisi vardır diyebilirsiniz. Bunu en iyi Paşa biliyordu. Günü yaklaştıkça içten içe korkuya

kapılan Paşa erkeklige b.. sürmemek için de olsa "yumurta yerine kurşun yeseydim, allı pullu bir şekilde vatan ve millet aşkına şehit düşecektim. Bekçiliğini yaptığım dostlarıma rezil olmayacaktım" diyerek kansızlara içlendi. Paşa aniden çocukluğundan beri çok sevdiği yumurtaya düşman kesildi. Çaresizlikten dolayı Paşa'yı büyük bir efkar bastı. Orduları burada olsaydı yumurta üreten tüm tavuk çiftliklerini yerle bir edecekti. Edecekti etmesinine, ama hemencik bunun medeniyetin ortasında mümkün olmadığını anlayan Paşa, çaktırmadan günlerdir zorluklarla topladığı bir kaç gram sempatiyi heder etmemeye çalıştı.

Büyük hayallerle gelen Paşa, süt dökmüş kedi misali ülkesine karmaşık düşüncelerle geri dönüyordu. Uçağı açlar ülkesine doğru yol alırken Paşa'yı birden bire korku kaplamaya başladı. Ne de olsa gideceği yer yumurtacıların vatanyıdı. Adam kormakta pek de haksız sayılmazdı. Zaten son günlerde yumurtacılar, domatesçiler gitgide çoğal-

mişti. Hele bir de buna aziz kardeşinin "vahim bir kazaya" kurban gitmesi, deniz aşırı diğer bir açlık ülkesinde bir dostunun referandum sonucu yediği yüzde 55'lik yumurtalar, Paşa'yı daha fazla endişelendiriyordu. Bundan da öte yaptıklarıyla açlar önünde yüzü karaydı. Zaman zaman açların öfkesini bastırabilmek için olmadık yalanlar atmış, vaatlerde bulunmuştu. Örneğin son gezisinden önce açlara "güneşe göç edeceğiz. Gavurlar bize yardım edecek, bir konuşmada.. güneşteyiz" demişti. Keza hiç biri olmamıştı. Aynaya bile bakmadan, renginin sarardığını farketti. Nedenini anlamakta pek güçlük çekmedi. Tüm açların yumurtacı olmasından korkuyordu. Çünkü bu dünyada böylesine olaylar çok yaşanmıştı. Hepsinin sonu, aşağı yukarı birbirine çok benziyordu. Açların hepsi yumurtacı olmuş, Paşa gibilerinin tahtlarını ellerinden almışlardı. Paşa gibi taht sahibi olanlar da Güneşe değil, Allahın rahmeti olan yere gönderilmişlerdi. Ben şimdiden Paşa'nın ruhuna El-Fatiha okuyorum. Amin!

Saygılarımla.

Ş. GULÉ

Şeva Piştigirtiya TEVGER: TEVGERA GELÊ KURD BER BI PÊŞ DIÇE

Weki tê zanin, **Tevgera Rizgariya Kurdistan**, daxuyaniya damezirandina xwe di 22.6.1988'an da li bajarê Bruxell, li ber rojnâmevenan eşkere kir.

Piştî damezirandinê TEVGER, dest bi xebata xwe kir; pîr çalakîyan pêkani. Daxuyaniya damezirandinê û program bi çend zmanan hat çapkirin. (Kurdi, Tırki, İngilizi, Fransizi û Elmani)

Li ser êrişa hukma Bexdayê TEVGER belavokek derxist. Dî gel vê bi zmanê İngilizi bangê derxist; ji serokên dewletan, hukumetan, rêxistinên humanist, ji Koma Milletan ra rêkir. Ji wan daxwaz kir ku, hemberê vê xwinrijiyê dengên xwe bilid bikin.

Disa li hin bajarên Ewropayê da (Frankfurt, Hamburg, Stockholm û Kopenhag) civinan pêkani. Dî civinan da derheqa yekitiyê, rê û armançên TEVGER hat axaftin; axaftkar, bersîva pirsên guhdaran dan. Û ev civin, ji bo nasandina Tevger di nav welatparêzên Kurdistan da rolek baş leyst.

Şeva Kolnê

Dî roja 23.10.1988'an da li Elmanya Federal bajarê Kolnê bi navê "**Şeva Piştigirtiya Tevger**" şevêk pêkhat. Şev, bi sirûdên Kurdistan ve destpêkir. Ji bo şehidên Kurdistan deqqek hat rawestandin.

Dî şeva TEVGER'ê da **Sekrîterê Giştî ya Partiya Sosyalist a Kurdistanê Tirkîyê** heval Kemal Burkay bi navê TEVGER'ê qise kir û bi kurtî, ew li ser çî esasi ava bûye, armanca wê û esasên rêbaza wê çî ne eşkere kir.

Heval Burkay di axaftina xwe da li ser bûyerên dawî sekini û usa got:

"*Tevgera gelê Kurd iro careke din ji rêyêke teng derbas dibe. Dijmin xasîma li Kurdistanê Iraqê êrişên giran tine ser gel, gund û bajarên hildewşine û dişewitine, heya çekên kimyewî ji bi kar tine, jin û zarok, kal û pîr nabêje, xelkê me qiridike. Bi deh hezaran kes,*

Kemal Burkay

bo ku jiyana xwe û ya zar û zêçên xwe bîparêzin, xwe davêjin sinorên Îran û Tirkîyê. Pîr kes dipirsin: 'Bûyerên sala 1975 wê cardin biqewime? Ji ber ku Îran û Iraq li hev hatin, şoreş li vi parçeyî wê cardin bisekine?'

"Çi heye ku, hertişt ne wek sala 1975 e. Kurdan dev ji şer bernedane û pêşmerge iro ji şerê xwe bi camêri rêva dibe.

"Gava sala 1975 li Kurdistanê Iraqê şer sekini, gelek kesên welatparêz dilsar bûn û dijmin ji gelek şa bû, got, 'Kurd êdî nikanin piştî xwe rast kin..'

"Li dinya alemê dit ku Kurdan piştî xwe zû rast kirin. Dî nav salekê da disa li çîyan komikên pêşmerge ava bûn û şerê partizani dest pê kir. Şer roj bi roj bilind bû û heya iro hat.

"Ger meriv ji destpêkê heya iro binihêre dibine ku serhildanên gelê Kurd tîm hatin şikêndandin, lê tevgera gel ne sekini. Hercar ji berê xurttir dest pê kir. Ew pîrcaran daket û bilind bû, lê bi tevayî ber bi pêş çû, bilind bû û heya iro hat. Iro tevgera gelê me bo rizgari û azadiyê ji salên berê gelek xurttir e. Ew, bi aliyê rêxistinî, firehi û program ji berê gelek çêtir e. Her usa ji iro tevgera gelê me her diçe dibe pîrseke navnetewî. Li çaralî dinê ji gelê me ra dost û alîkar peyda dibin û pîrsa Kurdî di warê navnetewî da tê qîsekirin.

Tariq Eqravi

nagirî taku negêt bi armançê xwe yê adil û rewê. Çareserîya rast û durustîya mesela Kurd tenha bi cihanîna mafê çarenusiyê çêdibitîn, bi kûrî û şoreşgêrane.

"Rêka me bi xwîna hezaran şehîdê canfîda tê avdan û rewşenkirin, bi qurbani û gurikîna vekirî ya xelkê Kurdistanê. Şorîşa niştîmanî pêşverû bi merc û şertên vê dema nû her berdewam dibitîn ta ku, serfiraziyê. Tekoşerên xuragirtî her û her dimînin dîlxwazê gelê xwe, mêju û qehremaniya wi ji bo bizav û rizgariyê, ji bo zindani û derbederan, ji bo Helepçe û sedan gund û bajarokê wêran.

"Xebat bo aşîtiya cihani û nebêlana çekê kimyayî û atomî."

Programa şevê ya çandîni da, hozanê gelê Kurd a bi nav û deng Şivan Perwer, carek dinê hostatiya xwe nişan da. Û her weha Baran û Ciwan ji. Dî gel wan Koma Folkloran yê zarok û mezînan çend bajarên Kurdistanê folklorên dewlemend pêşkêş kirin.

Pîr parti, rêxistin, komel silavname bo şevê rêkirî bûn. Bi vi awayî careke dinê piştigirtiya xwe bi gelê Kurd ve nişan kirin.

Ev cara yekem bû ku, 8 partiyên Kurdistanê bi hev ra şevê usa bi disiplin, xurt pêkanin. Ev sarfirazi kesên ku di şevê da beşdar bûn, pîr dîlxweş kir. Nêzi 1500 kesi di şevê da beşdar bûn.

"Bona vê yekê ji dîlsariyê ra sedem tune ye. Em hêvidar û bawermend in. Ji pîrsa Kurd ra, ji heqê çarenûsî, ango ji azadi û serbestiyê pê ve çare tune ye. Û rojên azadiyê ne dîr in."

Piştî axaftina Kemal Burkay, bi navê **Eniya Kurdistanê Iraq**, Tariq Eqravi axift û kurtayî usa got:

"Gerimtirin silavên şoreşgerî yê Bereya Kurdistanê Iraq pêşkêş bi Tevgera Rizgariya Kurdistan, her we ji piştigirtî ji bo xebat û karûbarê we yê pîroz dîxwazim.

"Dî vê bûnê da pîr sipas û rêzgirtin ji bo Tevgerê û hêzê wê, yek bi yek, ji bo wê harikari û piştigirtîya biratiya ku di van rojê perîşani û tengasiyê da, bi taybetî li derveyî welat, pêşkêş dikin.

"Partiyê me yê tekoşer: Parti Sosyalistê Kurd (pasok), Yeketî Niştîmanî Kurdistan, Parti Komunistê Iraq, Partiya Gelê Kurdistan, Partiya Sosyalista Kurdistanê Iraq û Parti Demokratî Kurdistan (KDP) di Adara 1988 xebata xwe kirin yek diji faşîzmê û gihîştin biryara damezirandina Bereya Kurdistanê Iraq wek mirazê pîroz li ser rêka yekbûna rêvebirina bizava rizgariya gelê Kurd.

"Şerê şofînzîmê beramber gelê me gelek kevintir e li şerê qadîsiya Saddam. Xebat û şorîşa gelê Kurd û her wek li van rojan da derket, gelek cudayî ji şerê Îran-Iraq. Gelê Kurd destê xwe li xebat û tekoşînê hel-

DR. NÛREDÎN ZAZA ÇÛ DILOVANA XUDAN • Bavê Kamuran

Welatparêzê hêje Dr. Nûredîn Zaza, di roja 7'ê Çiriya Pêşin 1988'an di li Swisra, bajarê Lozanê çû ser heqîya xwe. Li ser daxwaza malbata wi, li goristana Lozanê da hat veşartin. Hevalên KOMKAR-Swisra, di roja 10.10.1988'an da goristana wi ziyaret kirin û hurmeta xwe jê ra diyarkirin. Li ser mûri-na N. Zaza Bavê Kamuran ku, wi baş nasdikir, ji me ra nameyek şand. Em ji wi neşir dikin.

Redaksiyona DENGÊ KOMKAR

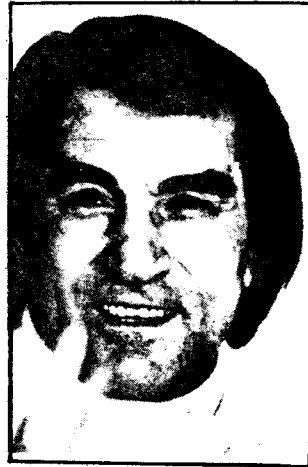
Dr. Nûredîn Zaza, di sala 1919 li Kurdistanê Tirkîyê bajarê Xarpitê hate dinê. Ji malbatek dewlemend bû. Malbata wi malbatek welatparêz bû û tev li serhildana Şêx Seid bi bûn. Nûredîn Zaza, 6 saliya xwe da bi birayên xwe Dr. Nafîz ve bav, bira, pismam berdan û xwe gihandin Suriyê: weki malbata Bedîrxan, malbata Cemil Paşa Qedri Beg, rehmeti Cegerxwin, Qedrican, Eminê Ehmed... Bavê wi û birê wi Suphî man li ci-hê xwe.

Ezê bi kurti hinek li ser Dr. Nafîz bêjim. Nazîf, dok-torek hêja bû. Li Qamişlo nexweşnênek vekir û bê pere li nexweşan mêze kir. Bê pere derman da wan. Ji hemû bajar û gundên Cizîrê nexweş dihatin ba wi. 70 saliya xwe da êşa şelal jê ra peyda bû û bi êşê çû rehmetê li Libnanê. Ez li ber serê wi bûm, bi Nûredîn ve tev. Laşê wi me şand Cizîrê û li Tirba Sîpi da ew weşartin.

Nûredîn çû Şamê kete dibistanê û bi xwendewanên Kurd ve nasi dan hew. Ji wan yek ji ji Kurdistanê Başur bû: Navê wi **Muhemed Ermexani** bû. Di sala 1944'an de xwestin herin ziyareta rehmeti Barzani, di rê da dora Misûlê hatin girtin. Saleki li hepisxanê da man, paşê revîyan û disa vegeyriyan Şamê. Paşê ji hat Libnanê dest bi xwendina siyasi kir. Du sal paşê çû Lozanê û xwendina xwe ya bilind temam kir û pedagojiyê da doktora xwe çêkir. Li ser Kurd û Kurdistanê seminar çêdikir, bi rojnamevan ra dida û distand.

Di sala 1956'an da bi 6 hevalên xwe ra **Komela Xwendekarên Kurd li Ewropa** bingeh kir li bajarê Wiesbaden, li Elmanya Federal.

Polêsê Swisrê pir rê nedida ku, xebatê bike. Ber ve yekê ziviri Şamê. Di sala 1957'an da bi hevalên xwe ve **Parti Demoqrati Kurd-Sûri** bi dizi bingeh kirin. Di

sala 1964'an da ketin hilbijartina parlamena Sûriyê. Lê hukumeta Sûriyê rê nedida ku, bibe naib. Ew xistin hepisxanê û hukma mirinê danê. Dura Komita Huquqa İnsan û Emnesti bona berdana wi pir karkirin û ew hat berdan.

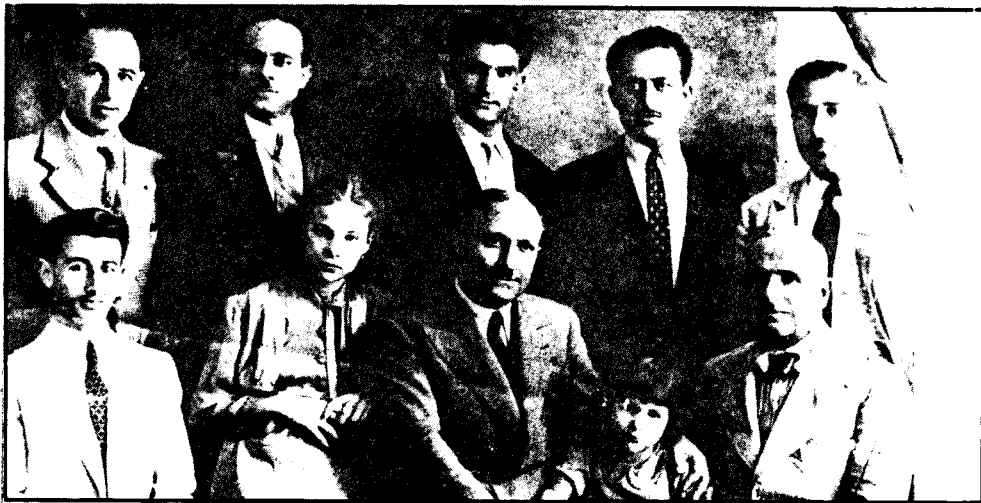
Piştî derketina hepsê, çû Şamê, eczaxaneke dermanan vekir. Ew tim di bin kontrola polês da bû. Paşê ji Şamê revîya hat Libnanê di sala 1965'an da. Li Libnanê 4 kitêb çapkir: 3 bi tipên Erebi, 1 ji bi tipên Latini. Piştigriya şoreşê dakin. 4 cara hat girtin. Carakê li Iraqê, du cara li Sûriyê, careke ji li Libnanê. Pir ezab dit.

Gava Sefareta Iraqê zani bû Zaza bona şoreşa Kurdistanê Iraqê kar dike, xebar da hukumeta xwe ku,

Zaza ji Libnanê derxin. Polêsê Libnanê ji rehmeti Kemal Canpolat ditirsiyan (Canpolat rehmeti, pir dostê me bû û ji Zaza pir hezdikir). Di sala 1970'an roja şemiyê serekê Polêsê ku, hukma Iraqê wi bi dinara xapandi bû, hatin mala wi û ew girtin. Gava min bihist ku Zaza girtine, ez û Kurdek Sûriyê (Xelilê Çaxirbaza) êvarê dora saet 10'an da çûn gundê Canpolat. Me jê ra girtina Zaza got. Canpolat telefon ji serokê polês ra vekir. Serokê polês usa got: "*Belê Kemal beg. Serekê cumhuriyê emir daye, ez nikarin tiştêki bikim, bibuhure...*" Paşê em vegeyriyan mala Zehra Xanim, xwarziya mala Bedîrxana rehmeti ku, Zaza 1'ê wir di-ma. Me birayê wê şand nîzaretê. Gava birayê Zehra xanim vegeyriya, got wê Zaza bîşinin Urdûnê. Ji ber ku perê wi tune here Ewropa. Gava giha sinorê Urdûnê, polêsê Urdûnê ew qebûl nekir. Dîsa ew wegerandin nîzaretê. Li wir Zaza telefonê serokê leşkerê Sûri ra vedike û jê dipirse ku, gelo tiştêk ser heye an nîne. Du derketina Zaza li Sûriyê efû derketi bû. Zaza ji polêsan xwest ku, wi bibin Şamê. Gava wi bîrin sinorê Sûriyê, leşker hêviya wi bûn û ew girtin. Sê mehan kes jê xebber negirt. Paşê wi sirgunê Çiyayê Durziya li başurê kirin. Du meha li wir ma. Paşê alikariya hevalan revî çû Cizîrê û ji wir ji derbasi Kurdistanê Bakur bû. Çû cem birayê xwe Suphî. Çar meh şunda çû Swisra û li wir zevici. Navê jina wi Cilbert e. Kurek wan heye û navê wi ji **Şengo** ye.

Li Lozan ji bo fêrbûna zarokan kursek zîmanê Kurdî vekir. Sala 1974'an da bi zîmanê Fransîzî kitêbek çapkir. Pir zîmanan dîzanibû: Kurdî (lehça Kurmancî, Sorani û Zazakî), Ermenkî, Tirkî, Erebi, Farisî, Fransîzî, İngilîzî û vê dawiyê ji fêri Elmani û Bulgari dibû.

120 namên wi ku, bi destê xwe ji min ra nivîsine, li cem min in. Eger kesên rojnamevan ji Kurdan bixazin bibinin, bila kerem bikin.

Ev wêne li Beyrutê di sala 1942'an da hatiye girtin. Yê runişti: **Ermexani**, **Xeyriye** (keça Ekremê Cemil Paşa, çûye rehmetê di sala 1951 li Şamê), **Kamuran Bedîrxan** (çûye rehmetê di sala 1979 li Parisê), **Çala** (Keça Ekrem Beg, li Qamişlo kurê Arîf Beg ra mêr kiriyê), **Ekrem Beg Cemil Paşa** (çûye rehmetê). Yê ser piyan: **Kak Remzi** (çûye rehmetê), **Nuri** (Ji Cizîra Bota ye, hina sax e, li Beyrutê), **Dr. Nûredîn Zaza**, **Ali Saibe** (Şehid bûye bi destê Baasiyên Iraqê), **Qadir Xefaqe** (Xelkê Suleymaniyê ye).

EY İNSANLAR

Ey insanlar siz neredesiniz?..
İnleyen sesimizi duymaz mısınız!..
Ey dünyalılar, görmez misiniz
Bu dünyada biz de varız,
Bir bakın hele bu yana,
Bir bakın hele bu yana,
Şu kocaman Kürdistan...
Halepçe'nin yürekler acısı haline!
Halepçe'de bir Hiroşima,
Hiroşima'da binlerce ölü.
Yan yana dizili cesetler!
Bir, on, yüz değiller,
Ölenlerin sayısı binler!
Bir sabah erken,
Daha annelerinin memelerini
emerken

Başı yana devrilen
Suskun, solgun bebeler!..
Bir daha onlar dirilmeyecekler...
Fakat geride kulaklarda onların
sesi,
Yedi kat göğü titretirken
Sağır kalanlar utansın
Dillerini yutanların yüzü kızarsın...

Ey insanlar!..
Ey savaşa karşı duranlar!
Ey barışı yaşatanlar!
Siz neredesiniz?
Şu halimizi görmez misiniz?..
Diye Kürdistanlı bebeler haykırır
Tüm insanları yardıma çağırır:
Biz de insanız, bizim de canımız
var,
25 milyon insan Kürdistan'da
yaşar!..
Ey atomu oyuncak yapanlar!
Ey zehirli gazı mark, dolar
Getirsin diye satanlar,
Uyanın gaflet uykusundan!
Ey faşist diktatörleri destekleyenler!
Gelecek nesiller sizi lanetleyecek,
Bu vahşete ortaksınız diyecek...
Ölenler, Kürtler.
Onlar da insan...
Yok etmek istediğiniz vatan
Yarınlara umutla bakan,
Tarihe kafa tutan
Özgür Kürdistan...

6.6.1988/A. Bali

BİZ

Her akan göz yaşların
Arkasında gülmek vardır
Her cefanın sonunda sefa vardır
Yağan yağmurların arkasından
Doğacak güneş vardır

Ezenler yenilmeye mahkumdur
İnsanlık için kavganın,
Sonu mutlak zaferdir
Elbet yarınlar bizimdir
İnsanları sevenlerindir
Bizim dünyamız dostlukluktur
Bizim sevgimiz sonsuzdur

Kavgamız bütün insanlar içindir
Reng ayrımı yoktur bizde
Bunlar sözde değil içimizde
Bütün dünya duydu sesimizi
Tanımadık hiç bir engel
Ellerimiz kenetlenmiştir
Yüreğimiz inanmıştır
Bizleri umutla bekleyenlerin,
Umutlarını vereceğiz.

Reşo

İÇERDEKİ DOSTLAR İÇİN

Dostlardan gelen mektup ile
Çoştı yüreğim
Tüm suskunluğuna isyan etmişcesine
Hasretim ülkemin sınırlarına varmış
Karamsarlığım ise
Sevinç yumağına dönüşmüş
Artık emin adımlarla dolaşıyorum
Gülümseyişlerle
Varlığımızın kıvancını saçıyorum etrafa

Söze "sizlerle" başlayıp
"sizlerle" bitiriyorum
Hey siz!
Yıllarca görüşemediğimiz
Canlar
Göz göze diz dize gelemesekte
Yokluğunuzun acısı
Yüreğimizi yakmışsa da
Bir sözümüz var hep söylenecek
İyi ki sizin gibi dostlarımız
Var

Ş. Gulê

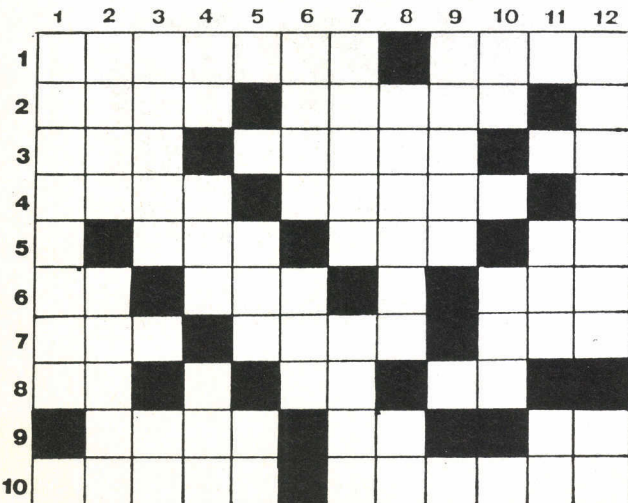

X A Ç E R Ê Z

ÇEPERAST

1- Pirtûka Ahmedê Xani ya bî nav û deng... Pîspor. 2- Xwarin bî wi germ dibe... Şev çêrandina pez. 3- Bê ziman... Çav lê ketin... Bê avi. 4- Pêçan... Wextê bêderê da feqî û melle berav dîkin (beropaş) 5- Jî genim çê dibe... Ne dirêj (beropaş)... Bahoz jê çê dibe. 6- Xweli... Diwarê bilind ê lî dora Diyarbekrê... Heywaneki kû-

vi. 7- Wext... Heywaneki zexel... Xweliya agir. 8- Cîna- vê kesan dî koma rasti da ya yekani yê pêşin... (R)we- re dawiyê, dibe diji xurt... Pîrça bîzinê (beropaş). 9- Keder... Notayek... (K) were seri, dibe jîna ku teze tê mala mirov (beropaş). 10- Malhebûna gîştî... Meleba- niya nav avê.

SEREJÊR

1- Pireki nav û deng lî ser çemê Batmanê, lî navbera Sêrtê û Diyarbekrê. 2- Mêr û jin pê wê serê xwe girêdî- din... zulm. 3- Şaxeki hatina Kurda... Din (beropaş). 4- Serçavê mirov (beropaş)... Ne xerib... Peza reş. 5- Pê- tiştan diqewrinin (beropaş) Notayek. 6- Hiri pê wê di- rêsin... Ne şev. 7- Xîşim, ne pîspor... Ne tiji. 8- Ne girê- dayî... Vexwarî- nek. 9- Jêhati. 10- Diji erê (beropaş)... Paytextê Suriyê. 11- Haceteki malan... Ne kevn. 12- Navê dareki.

(Bersiva hêjmara berê) ➔

1	G	O	R	B	A	Ç	O	V	B	E	Ç
2	Ê	Z	I	Ŷ	D	A	S	V	A		
3	L	A	K		K	E	L	A	X	N	
4	A	N	A	N	A	S	A	L	A	S	T
5	Z		T	A	L	A	N	X	R	I	
6	M		V	A	B		F	A	E	R	
7	Ş	E	R		R		T	E	M	A	M
8	E	N	D	A	M		E	Ç	E	R	E
9	M	E	X				M	I		I	N
10	I	S	P	A	R	T	A		E	K	I

WEŞANÊN NÛ—YENÎ YAYINLAR BARAN

türkçe izahlı

KÛRTÇE DİL DERSLERİ

10, DM

BARAN

DERSÊN ZMANÊ KURDÎ

10, DM

TOSINÊ REŞÎT

SİYABEND

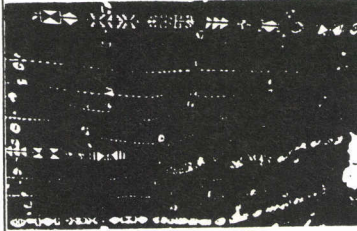
Û XECÊ

(drama ji du pêkhatina)

5, DM

CİGERXWÎN

FOLKLORA KURDÎ

12, DM

adres değişikliği

KOMKAR'ın adresi değişmiştir:

navnişana nu

Navnişana KOMKAR'ê hatiye guhartin. Yê nu:

HANSARİNG 28-30

5000 Köln 1 / BRD

Tel.: 0221 / 12 33 76

GUH BIDIN BERNAMÊN RADYOYÊN KURDÎ

Berlina Rojava:

Her İn, İ ser xeta UKW 103,4 Mhz.
Saet: 21³⁰ — 22⁰⁰

Nürnberg:

Her yekşem, İ ser xeta UKW 95,8
Mhz. Saet 17⁴⁰

Dortmund:

Her Pêncşem, İ ser xeta UKW 87,8
Mhz. Saet 21³⁰ — 21⁴⁵

KONFERANS

70 Saliya Kovara

“JİN”

90 Saliya Kovara

“KURDISTAN”

“JİN” Dergisi'nin 70.

“KURDISTAN”

Dergisi'nin

90. Yıldönümü

Gotarvan
Konuşmacı — M. EMİN BOZARSLAN

Wext û cihên konferansan—Konferansların yeri ve zamanı

26.11.1988, saat 14.00

Komela Karkerên Kurdistan
Mariannenplatz 21
1000 Berlin 36

3.12.1988, saat 15.00

Jugendgästehaus · JGH
An der Schanz 14
5000 Köln · Riehl

27.11.1988, saat 14.00

Haus für Alle
Amandastr. 58
2000 Hamburg 6

4.12.1988, saat 14.00

Komela Karkerên Kurdistan
Bergmannstr. 35
8000 München 2

KOMKAR

Federasyonê Komela Karkerên Kurdistanê • Êmmanê Federal
• Êmmanê Kurdistanê • Êmmanê Federasyonê
• Federasyonê der • Yekîtiyên ên Kurdistanê • Êmmanê
Hawarîng 28, W. 5000 Köln • F. 0221

ŞEVA PIŞTGIRTIYA GELÊ KURD

Program:
• Simeyra
• Zilan
• Koma Aştî
• Tiyatro
• Folklor
• Dia-Senaryo

Solidaritätsveranstaltung mit dem kurdischen Volk

Samstag, 19. November 1988
Beginn: 16.00 Uhr

Clauberg-Gymnasium
Kampstr. 23

4100 Duisburg 11 (Hamborn)

Eintritt 10,- DM

KOMJIN

Komita Jinen Kurdistanê • Êmmanê Federalê • Berlina Rojava
• Êmmanê Kurdistanê • Kadınlar Komitesi
Komite der Frauen Kurdistan in der BRD und Westberlin

Bı Hezaran Kes Lı Kolnê Qiriyan: "Bımre Rejima Saddam-Biji Kurdistan"

Dı roja 24.9.1988'an da lı bajarê Kolnê, dı bin şiarên "**Hember qırkına gelê Kurd bê deng nemînin!**" xwepêşandanek xurt pêk hat.

Hin çend hefte beriya xwepêşandanê, "**Komita Hember Bı Karanina Çekên Kimyewi lı Kurdistanê Iraç**" pır rêxistin, parti û kesên nav û deng ra danûstendın çekır. Paş vê xebatê 28 rêxistin û kes bı imzayên xwe ve alikariya xwepêşandanê kîrın. Bı deh hezaran belavok hatın belavkırın. Bı hezaran plakat hatın bı dardakırın.

Dı xwepêşandanê da bı navê Komite, bı Kurdî, Tırkî û Elmanî lı ser zulm û zordariya hukma kolonyali ya Iraçê hat axıftın. Jı hemû rêxistinên navnetewî, humanîter, û hwd. daxwaz hatın kîrın ku, hember hukma Saddam dengên xwe bilind bîkırın, piştigiriya xwe bı gelê Kurd ve nişan bîdın. Dı gel vê lı ser rewşa multeciyên Kurd, ku lı Kurdistanê

Tırkiyê bı cih bûne, hatın axıftın. Rexne lı hukma Tırk ya kolonyalist hat girtın, ku mafê multeciyê nade wan.

Dı mitingê da jı Partiya Sosyal Demokrat (SPD) mebûsê parlamena federal Michael Müller, bı navê Gruba Parlamenê ya Partiya Keskan (Die Grünen) Karitas Hensel, bı navê Medico International Hans Brandtscheidt û bı navê Gfbv Alexander Sternberg axıftın.

A. Sternberg çend roj beriya xwepêşandanê çû bû Tırkiyê, da ku rewşa multeciyân lı ci bibine. Ew di axıftına xwe da lı ser vê sekîni û rewşa wanê xırab ani ber çavan. Lı ser dek û dolavên hukma Iraç û Tırkiyê sekîni.

M. Müller dı axıftına xwe da kurtayı usa got: "*Dinya çavên xwe jı gelê Kurd ra girtiye ku, bı dehan sal in jı bo mafê kulturî û serxwebûnê şer dike. Mafên diplomatik û leşke-*

ri, lı ber mafê insaneyeti tê girtın. Gelê Kurd, iro lı Rojhilata Navin da bı 20 milyon nifûs ve neteweyek sêyemin e. Navê gelê Kurd, tım bı jenosid, sırgun, qetliam tê bı biranin."

Bı navê Partiya Keskan Karitas Hensel jı usa axıft: "*Ev qetliamek e, ku hukma Iraçê hember gelê Kurd çekên kimyewi bı kar tîne. Lê belê seranserî dinyayê da hember vê jenosidê bêdengiyek heye. Gerek em ser vê bifikırın. Baveriya me jı hukma Iraçê nayê ku, ev dibê min ef derxistiye. Pêwîst e hemû kes hember qırkına geleki bê deng nemînin. Zû bıkın jı ber ku, taqetên zarokên paşla dayikan nemanê ku, bıqırın.*"

Dı gel axıftınan Hozan Şivan, Emekçi û Baran, bı stranên xwe ve alikariya xwepêşandanê kîrın û hukma Saddam a kevnepereşt rûeş kîrın.

Mercên Aboneti : 6 Mehi 10 DM, salı 20 DM
Abone şartları : 6 aylık 10 DM, yıllık 20 DM

Hesap No : Postschekamt Frankfurt
Konto-Nr : 405767-606

DENE
KOMKAR

Xwedi : Federasyona Komelên Karkerên Kurdistan lı Elmanya Federal
Navnişan : 5000 Köln 1, Hansaring 28-30 Elmanya Federal
Berpırsiyar : A. SAYDAM

IMPRESSUM
Herausgeber KOMKAR
Föderation der Arbeitervereine aus Kurdistan in der BRD e.V.
Verantwortlicher Chefredakteur: A. SAYDAM
Druck: Eigendruck